

**Slovenská technická univerzita v Bratislave, Stavebná fakulta,
Katedra mapovania a pozemkových úprav a
Ústav súdneho znalectva**

Slovenská spoločnosť geodetov a kartografov

ZNALECTVO V ODBORE GEODÉZIA A KARTOGRAFIA

**Zborník referátov z odborného seminára
s medzinárodnou účasťou**

**13. október 2011
Bratislava**

Názov: ZNALECTVO V ODBORE
GEODÉZIA A KARTOGRAFIA

Editor: Ing. Ľubica Hudecová, PhD.

Vydavateľ: Slovenská spoločnosť geodetov a kartografov

Vydanie: prvé

Tlač: Katedra mapovania a pozemkových úprav,
Ústav súdneho znelectva, Stavebná fakulta STU Bratislava

Náklad: 130 výtlačkov

Rok vydania: 2011

ISBN: 978-80-969692-8-9

Publikácia neprešla jazykovou úpravou vydavateľa

Obsah

Predslov	7
Nič Milan: Návrhy na zefektívnenie znaleckej činnosti	9
Horňanský Imrich: Problémové oblasti súčasného legislatívneho zabezpečenia znaleckej činnosti v geodézii a kartografii a návrhy na ich novelizáciu	23
Sojková Veronika, Gregušová Silvia: Ako sa stať znalcom v odbore geodézia a kartografia	31
Špaček Štefan: Znalecké dokazovanie – postup a skúsenosti	37
Bujňák Jozef: Problémy s vyúčtovaním znaleckých úkonov	43
Hudecová Ľubica: Prečo máme nedostatok znalcov v odbore geodézia a kartografia	49
Strhanová Yveta: Znalectvo v odbore Geodézia a kartografia	57
Kupčo Vladimír: Prečo som skončil so svojou činnosťou znalca z odboru geodézia a kartografia?	61

Foreword	7
Nič Milan: Proposals to Streamline the Forensic Activities.....	9
Horňanský Imrich: Present Legislation Representation of Geodesy and Cartography Court Experts Activities' Problem Fields and their Improvement Proposals.....	23
Sojková Veronika, Gregušová Silvia: How to Become an Expert in the Field of Geodesy and Cartography.....	31
Špaček Štefan: Court Expert – and Experience	37
Bujňák Jozef: Problems Related to Clearance of Acts Performed by Experts	43
Hudecová Ľubica: Why there is a Lack of Court Experts in the Branch of Geodesy and Cartography.....	49
Strhanová Yveta: Geodesy and Cartography Court Expert	57
Kupčo Vladimír: Why I Finished With Court Expert in the Branch of Geodesy and Cartography ?	61

Motto: „Byť či nebyť znalcom v odbore Geodézia a kartografia“

Organizátori seminára:

Slovenská technická univerzita v Bratislave, Stavebná fakulta, Katedra mapovania a pozemkových úprav

Slovenská technická univerzita v Bratislave, Stavebná fakulta, Ústav súdneho znalectva

Slovenská spoločnosť geodetov a kartografov

Odborní garanti:

Ing. Ľubica Hudecová, PhD.

Doc. Ing. Milan Nič, PhD.

Doc. Ing. Imrich Horňanský, PhD.

Organizační garanti:

Ing. Elena Beňová

Ing. Veronika Sojková

Ing. Silvia Gregušová

Editor zborníka:

Ing. Ľubica Hudecová, PhD.

Recenzenti príspevkov:

Ing. Ivan Ištvánffy

Doc. Ing. Imrich Horňanský, PhD.

Doc. Ing. Milan Nič, PhD.

Prof. Ing. Alojz Kopáčik, PhD.

Ing. Dušan Holík

PREDSLOV

Potreba znaleckej činnosti je vo veľkej väčšine prípadov konaní na súdoch nevyhnutnosťou. Zabezpečenie výkonu znaleckej činnosti vo všetkých odboroch je tak celospoločenskou požiadavkou, pričom sa všeobecne očakáva, že bude realizovaná na najvyššej možnej kvalitatívnej úrovni. Závery prezentované znalcom pri konaní pred súdom reprezentujú výsledok exaktného, nestranného a najmä nezávislého posúdenia skutočností súvisiacich s konaním. Osoba znalca tak reprezentuje v procese konania pred súdom vedomostne a kvalitatívne najvyššiu úroveň v danom odbore. Tieto očakávania spoločnosti sú v danom konaní reprezentované logickým a právoplatným nárokom účastníkov konania na uplatnenie si výkonu práva tak v rovine legislatívnej, technickej ako aj v etickej.

Legislatívny rámec súvisiaci s výkonom znaleckej činnosti zabezpečuje a garantuje Ministerstvo spravodlivosti SR (MS SR) v prvom rade gesciou zákona č. 384/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch, jeho vykonávacími predpismi súvisiacimi s konaním pred súdom alebo orgánmi štátnej, alebo verejnej moci.

MS SR zároveň garantuje a podľa potreby priebežne upravuje štruktúru znaleckých odborov, ktorá sa stala po roku 1989 vo viacerých odboroch včítane odboru Geodézia a kartografia nevyváženou a nereflektujúcou spoločensko-politické zmeny. Z pohľadu odboru Geodézia a kartografia sú v tejto súvislosti významné najmä vznik a postupný nárast významu súkromného vlastníctva (najmä nehnuteľností), ako aj výrazný nárast počtu občiansko-právnych konaní pred súdmi. Takýto vývoj nesie so sebou súčasný nárast požiadaviek na výkon znaleckej činnosti v predmetnej oblasti spojenej s nevyhnutnou súčinnosťou znalcov so správami katastra nehnuteľností, v niektorých prípadoch s orgánmi štátnej, a verejnej moci.

Naplnenie vyššie opísaných celospoločenských očakávaní je spoločnou úlohou všetkých v danej oblasti kooperujúcich strán – MS SR, súdov, znaleckých ústavov a znalcov. Významnú úlohu v tomto procese môžu a určite v budúcnosti aj zohrajú profesijné stavovské organizácie, najmä komory, ktoré budú spoločne s akademickým sektorom garantovať vysokú kvalitatívnu a etickú úroveň výkonu znaleckej činnosti. Úlohou MS SR je vytvoriť spoločnosťou a najmä všetkými zúčastnenými stranami akceptovateľný politicko-spoločenský a legislatívny rámec, garantovať legislatívny pozadie, jeho novelizáciu na úrovni nových potrieb a požiadaviek a v súlade s európskym právom a zvyklosťami. Zo strany MS SR sa zároveň očakáva aktualizácia štruktúry znaleckých odborov do takej miery, aby reflektovala potreby spoločnosti, súdov a bola v súlade so štruktúrou študijných odborov, resp. odborov v ktorých stavovské organizácie udeľujú oprávnenia. Takáto súčinnosť by umožnila presunúť na stavovské organizácie zodpovednosť a garanciu vysokej odbornej úrovne pri výbere budúcich znalcov, ich kontinuálne postgraduálne vzdelávanie ako aj uplatňovanie zásad etiky a morálky pri výkone znaleckej činnosti. Na druhej strane by súdy mali k dispozícii dostatočný počet kvalitných znalcov s najvyššou dostupnou kvalifikáciou.

Zo strany súdov sa očakáva ústretový prístup a úzka profesionálna súčinnosť so znalcom, ako odborníkom formulujúcim nezávislé, po odbornej stránke exaktné, kvalifikované a kvalitné stanovisko k predmetnej skutočnosti. Naplnením takéhoto vzťahu sa výrazným spôsobom urýchli proces prípravy konania, jeho priebeh ako aj prijatie rozhodnutia. Skrátenie a skvalitnenie konania pred súdom je v súčasnosti celospoločenskou požiadavkou a oprávnením očakávaním všetkých účastníkov konania. Rozšírením množiny aktívnych znalcov je možné v budúcnosti zaviesť pri občiansko-právnych konaniach režim výberu

znalca účastníkmi konania (vzájomnou dohodou), čo by opäť prispelo k jeho celkovému zjednodušeniu.

Skutočnosť, že súčasná situácia v oblasti výkonu znaleckej činnosti v odbore Geodézia a kartografia nezodpovedá očakávaniam, je akceptovaná všetkými stranami nesúcimi zodpovednosť za jej zabezpečovanie. Je však potešujúce, že v ostatných mesiacoch dochádza k celospoločenskej diskusii na rôznej úrovni a rôznych fórach v úzkej súčinnosti všetkých strán – MS SR, ÚGKK SR, znalecké ústavy, akademický sektor a stavovské subjekty. V rámci tejto boli pomenované problémové oblasti, definované limitné požiadavky a predstavy zúčastnených strán ako aj celospoločenské očakávania. Seminár organizovaný na pôde Stavebnej fakulty STU v Bratislave je ďalším míľnikom na tejto ceste, dúfajme že vedúcej k spoločnému cieľu. Je v poradí ďalším fórom, na ktorom zaznie hlas znalcov z odboru Geodézia a kartografia ale aj stanovisko zástupcov MS SR, MVRR SR, ÚGKK SR, súdov a stavovských organizácií. Program seminára bude doplnený vystúpením kolegov z ČR, ktorí prinesú do diskusie svoje skúsenosti z oblasti výkonu znaleckej činnosti v odboroch Stavebníctva a Geodézie a kartografie v ČR.

Budem rád, ak sa v závere seminára prijme dohoda o spoločnom postupe zúčastnených strán, ktorá povedie k urýchlenej implementácii potrebných zmien do legislatívneho rámca SR, podľa možnosti ešte v roku 2011 a súčasne sa nájdu nástroje a spôsoby na ozdravenie vzájomnej súčinnosti znalcov a súdov v takej miere, aby to bolo v prospech celého procesu výkonu znaleckej činnosti najmä v odbore Geodézia a kartografia.

Prajem účastníkom seminára úspešné rokovanie, plodnú diskusiu a výsledky smerujúce k urýchlenému napĺňaniu celospoločenských očakávaní.

Prof. Ing. Alojz Kopáček, PhD.

dekan fakulty

štatutárny zástupca znaleckého ústavu

NÁVRHY NA ZEFEKTÍVNIENIE ZNALECKEJ ČINNOSTI

PROPOSALS TO STREAMLINE THE FORENSIC ACTIVITIES

doc. Ing. Milan NIČ, PhD.,
Stavebná fakulta STU v Bratislave, Ústav súdneho znalectva,
e-mail: milan.nic@stuba.sk

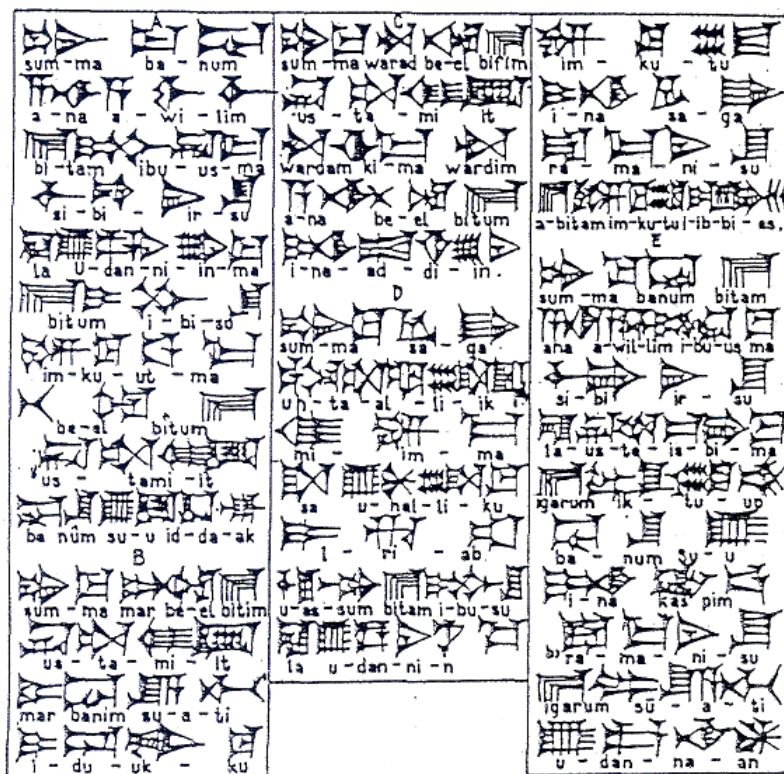
Abstract

Development of forensic activities in the Slovak Republic. Overview of forensic regulations from 1949 to the present. Proposal to streamline the forensic activities in the Slovak Republic.

Keywords: forensic expert, forensic activities, expert reward

Úvod

Najstarším nariadením z oblasti stavebného práva je Chamurapiho zákonník zo 16. storočia pred Kristom (Cigánek, 1972, Klima, 1979), kde staviteľ ručil za stavbu životom a životmi svojich detí.

Obr. 1 Časť textu Chamurapiho zákonníka

- A Ak postaví staviteľ dom a neurobí jeho stavbu pevnú a dom sa zrúti, ak sa tým spôsobí smrť majiteľa domu, bude staviteľ usmrtený.
- B Ak sa tým spôsobí smrť syna majiteľa domu, bude usmrtený syn staviteľa.
- C Ak sa tým spôsobí smrť otrocka, majiteľovi domu dá otrocka rovnakej hodnoty.
- D Ak sa tým zničí majetok, nahradí čo bolo zničené a pretože neurobil dom ktorý postavil pevným a dom sa zrútil, postaví dom nový na svoje náklady.
- E Ak postaví staviteľ dom a neurobí jeho stavbu tak, aby vyhovovala požiadavkám a niektorá stena sa zrúti, postaví a zosilní staviteľ stenu na svoje náklady.

Súdne inžinierstvo v technických odboroch má však tiež dlhú históriu. Už na základnej škole, pri vyučovaní fyziky sme sa stretli s príhodou o zisťovaní rýdzosti zlata v kráľovskej korune¹, kde v úlohe znalca pôsobil slávny Archimédes (wikipedia.org).

V stredoveku pokusy o zapájanie odborníkov do procesného konania začínajú v 16. storočí v dobe inkvizície. Neskôr sa v trestnom konaní začínajú objavovať „znalé osoby“ na prelome 18. a 19. storočia.

Rozvoj vedy a techniky v druhej polovici 19. a hlavne v 20. storočí si vynútil účasť odborníkov v súdnom procese, súčasne sa vyčlenil znalecký posudok ako samostatný druh súdneho dôkazu. Na území Rakúsko-uhorska sa to napríklad uzákonilo Uhorským trestným poriadkom z roku 1896.

V bývalej ČSR v rokoch 1918-1939 existovalo niekoľko súbežne vedených zoznamov znalcov (Bradáč, 1997), (Ošlejšek a Bradáč, 1994), napr.: znalci pre odhad nehnuteľnosti v exekučnom riadení, znalci pre konkurzné a vyrovnávacie konanie, znalci pre vyvlastnenie k účelom vybudovania a prevádzky železníc.

Počas tohto dlhodobého procesu zapájania znalcov do súdnych procesov sa rôznili názory na činnosť znalcov. Podľa jedného názoru bol znalec pomocníkom súdu, (Expertíza je iba sklo, ktoré zväčšuje predmety. Sudca, ktorý má možnosť ho používať, je oprávnený zvážiť, či obrázky ktoré mu zobrazuje sú úplne zreteľné). Iným názorom bolo, že znalecký posudok je vlastne svedeckou výpoveďou, pretože znalec a svedok skladajú výpoveď pred súdom. Odlišnosti oboch dôkazných prostriedkov tým boli zanedbané (Bradáč, 1997), (Ošlejšek a Bradáč, 1994).

Znalecká činnosť v SR je upravená zákonom č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov. Ministerstvo spravodlivosti SR (MS SR) v súčasnosti pripravuje novelizáciu tohto zákona. V predloženom príspevku sú uvedené návrhy na zefektívnenie znaleckej činnosti, ktoré po kritickej diskusii so znalcami postúpime na MS SR.

Pred uvedením návrhov novely existujúceho predpisu si v krátkosti premietneme vývoj predpisov pre znaleckú činnosť na území SR.

1. Vývoj predpisov pre znaleckú činnosť

V Rakúsko – Uhorsku, 1. Československej republike (1918 – 1939) a vojnovnej Slovenskej republike (1939 – 1945) nebola znalecká činnosť upravená zákonnou normou. Znaleckú činnosť v prvej polovici 20 storočia v ČSR upravovali vládne nariadenia (Vládne nariadenie zo dňa 23. júna 1933, č. 100 Sb., ktorým sa vydávajú predpisy o odhade nehnuteľností v konaní exekučnom (odhadný poriadok); Vládne nariadenie zo dňa 13. júla 1939, č. 269 Sb., o zoznamoch stálych súdnych znalcov) (Nič, 2002), (Nič, 2006).

Zákonné normy pre úpravu znaleckej a tlmočnickej činnosti sa prijali až v povojnovej Československej republike (justice.gov).

¹ *Syrakúzskeho kráľa Hieróna II. dal Archimédovi [287 – 212 pred n. l.] zistiť, či je jeho koruna vyrobená z rýdzeho zlata. Pri skúmaní však nesmel korunu poškodiť. Podľa Vitruvia (wikipedia.org) Archimédes pri návšteve verejného kúpeľa si všimol, že výška vodnej hladiny vo vani sa menila podľa toho, nakoľko sa do nej ponoril. Odtedy poznáme známe zvolanie „Heuréká“ (našiel som).*

1.1 Zákon č. 167/1949 Zb. o stálych prísazných znalcoch a tlmočníkoch

Zákon o stálych prísazných znalcoch a tlmočníkoch z 16. 6. 1949 bol v zbierke zverejnený pod č. 167/1949 Zb. Zákon nadobudol platnosť a účinnosť od 2.7.1949, pozostával z 28 paragrafov, rozčlenených do troch častí.

V prvej časti – „Všeobecné ustanovenia“ boli v 21 paragrafoch definované: ustanovenia znalcov, počet znalcov, prísaha znalcov, dekrét a zápis do zoznamu, výkon úradu, znalečné, dozor a kárna moc, prečiarknutie v zozname a konanie.

V druhej časti – boli v štyroch paragrafoch definované „Osobitné ustanovenia pre stálych prísazných tlmočníkov“.

V tretej časti – boli v troch paragrafoch popísané „Prechodné a záverečné ustanovenia“.

Na zákon nadväzovalo Vládne nariadenie č. 76/1950 Zb. o odmene a náhrade hotových výdavkov stálych prísazných znalcov a tlmočníkov z 6. 6. 1950, kde v 7 paragrafoch boli stanovené podmienky vyplácania odmien a náhrad hotových a cestovných výdavkov znalcom a tlmočníkom.

Podľa zákona č. 167/1949 Zb. znalca ustanovoval krajský súd. Ak bol znalec ustanovený z úradnej moci, musel „úrad“ prijať.

Znalec skladal prísahu pred „nastúpením úradu“ do rúk predsedu súdu alebo sudcu ním určeného. Ak býval znalec mimo obvodu okresného súdu, ktorý bol v sídle krajského súdu, mohol prísahu zložiť na okresnom súde svojho bydliska. Text prísahy:

Prisahám na svoju česť a svedomie, že budem verný Československej republike a jej ľudovodemokratickému zriadeniu, že budem zachovávať zákony a nariadenia a svoj úrad plniť nestranne podľa svojho najlepšieho vedomia, svedomia a odbornej vedomosti, že vo veciach mne zverených budem zachovávať tajomstvo a pri každom svojom konaní budem mať vždy na zreteli záujmy a prospech republiky a ľudu. Tak prisahám. (60 slov).

1.2 Zákon č. 47/1959 Zb. o úprave právnych pomerov znalcov a tlmočníkov

Zákon o úprave právnych pomerov znalcov a tlmočníkov prijatý dňa 8. 7. 1959 v zbierke bol zverejnený pod č. 47/1959 Zb. Zákon nadobudol účinnosť od 1.9.1959, pozostával z 20 paragrafov, rozčlenených do štyroch častí.

V § 1 je účel zákona, kde je potreba znaleckých úkonov popísaná nasledovne: „*Správne odborné posúdenie niektorých skutočností, ktoré má byť podkladom pre rozhodnutie alebo opatrenie súdov, arbitrážnych orgánov alebo iných orgánov štátnej správy, vyžaduje, aby sa venovala zvýšená starostlivosť výberu osôb, ktoré majú byť činné ako znalci.*“

V §§ 2 až 9 boli ustanovenia upravujúce znaleckú činnosť. Podľa tohto zákona boli zamestnávateľia povinní na žiadosť súdov a štátnych orgánov označiť zo svojich pracovníkov (členov) osobu, ktorá má vykonať znalecký úkon z pôsobnosti dožiadaného orgánu alebo organizácie. Vo výnimočných, zvlášť obtiažných prípadoch, vyžadujúcich osobitné vedecké posúdenie, mohli súdy a štátne orgány požiadať štátny orgán alebo štátny ústav, aby sám podal posudok alebo preskúmal posudok podaný znalcom. Ministerstvo spravodlivosti malo zostaviť podľa jednotlivých odborov činnosti všeobecný zoznam orgánov a organizácií povinných označovať svojich pracovníkov na vykonanie znaleckých úkonov, ktorý sa mal postupne dopĺňovať.

Pred vykonaním úkonu skladal znalec sľub tohto znenia:

Sľubujem, že budem pri podaní posudku postupovať v súlade so zásadami ľudovodemokratického zriadenia a podám posudok podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia a odborných znalostí, že o veciach mne zverených zachovám pred nepovolanými osobami mlčanlivosť a že pri svojom znaleckom úkone budem mať na zreteli záujmy a prospech republiky a jej ľudu. (52 slov).

V §§ 10 až 14 bola upravená tlmočnická činnosť, v §§ 15 až 17 boli uvedené spoločné ustanovenia a v §§ 18 až 20 boli uvedené záverečné ustanovenia. Ministerstvo spravodlivosti v nadväznosti na zákon č. 47/1959 Zb. vydalo vyhlášku č. 193/1959 Ú. 1. (Ú. v.) na vykonanie zákona o úprave právnych pomerov znalcov a tlmočníkov.

1.3 Zákon č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch

Zákon č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch bol prijatý dňa 6. 4. 1967, účinnosť nadobudol dňa 1. 7. 1967, pozostával z 29 paragrafov členených do piatich oddielov.

V prvom oddiele – „Účel a rozsah úpravy“ bol v 2 paragrafoch definovaný účel zákona a to zabezpečenie riadneho výkonu znaleckej a tlmočnickej činnosti v konaní pred štátnymi orgánmi, ako aj znaleckej a tlmočnickej činnosti vykonávanej v súvislosti s právnymi úkonmi občanov alebo organizácií.

V druhom oddiele – „Znalci zapísaní do zoznamu“ boli v 18 paragrafoch stanovené: výkon znaleckej činnosti (14 §§), odmeňovanie a náhrada nákladov (3 §§), odvolávanie znalca (1 §).

Znalcov vymenúval pre jednotlivé odbory minister spravodlivosti alebo predseda krajského súdu v rozsahu, v ktorom ho minister spravodlivosti na to poveril. Znalec (tlmočník) je povinný zložiť sľub do rúk toho, kto ho vymenoval. Sľub znel:

Sľubujem, že pri svojej znaleckej činnosti budem presne dodržiavať právne predpisy, že znaleckú činnosť budem vykonávať nestranné podľa svojho najlepšieho vedomie, že budem plne využívať všetky svoje znalosti a že zachovám mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých som sa pri výkone znaleckej činnosti dozvedel. (43 slov).

V treťom oddiele – „Znalecká činnosť ústavov“ bola v 3 paragrafoch stanovená činnosť znaleckých ústavov. V štvrtom oddiele – „Znalci nezapísaní do zoznamu“ bol v 2 paragrafoch stanovený postup pri ustanovení znalca nezapísaného v zozname znalcov (znalec „ad hoc“). V piatom oddiele boli stanovené prechodné a záverečné ustanovenia.

Zákon o znalcoch a tlmočníkoch bol počas svojej platnosti dvakrát novelizovaný:

1. zákonom č. 238/2000 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov z 20. 6. 2000, platným od 28. 7. 2000 a účinným od 1. 8. 2000.
2. zákonom č. 554/2003 Z. z. o dani z prevodu a prechodu nehnuteľností a o zmene a doplnení zákona č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch v znení neskorších predpisov.

1.3.1 Vyhláška č. 37/1967 Zb. na vykonanie zákona o znalcoch a tlmočníkoch

K zákonu č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch bola vydaná vykonávacia vyhláška č. 37/1967 Zb. na vykonanie zákona o znalcoch a tlmočníkoch. Táto vyhláška bola neskôr novelizovaná predpismi:

1. Vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SSR č. 6/1985 Zb.
2. Vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 301/1990 Zb.
3. Vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 382/1992 Zb.

1.3.2 Vyhláška č. 263/1996 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon o znalcoch a tlmočníkoch

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 263/1996 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch z 26. 8. 1996 s platnosťou od 31. 8. 1996 a účinnosťou od 1. 9. 1996. Vyhláška pozostávala z 34 paragrafov členených do štyroch častí a troch príloh a bola novelizovaná Vyhláškou MS SR č. 294/2000 Z. z.

2. Súčasná legislatíva znaleckej činnosti

Znaleckú činnosť v súčasnosti upravuje zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch (ďalej iba zákon o znalcoch). Na tento zákon nadväzujú ďalšie predpisy vydané MS SR:

1. Vyhláška MS SR č. 490/2004 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch v znení neskorších predpisov.
2. Vyhláška MS SR č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov.
3. Inštrukcia MS SR 7/2009 o organizácii a riadení znaleckej, tlmoč. a prekl. činnosti.

Pred uvedením návrhov na zefektívnenie znaleckej činnosti v SR, v krátkosti uvediem prehľad týchto v súčasnosti platných predpisov.

2.1 Zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch

Zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o znalcoch), bol prijatý dňa 26. 5. 2004, platný je od 30. 6. 2004 a účinný od 1. 9. 2004. Zákon pozostáva z 38 paragrafov členených do šiestich samostatných častí.

Zákon o znalcoch bol doteraz šesť krát novelizovaný zákonmi:

1. Zákomom č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.,
2. Zákomom č. 93/2006 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
3. Zákomom č. 522/2005 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niekt. zák. v zn. zák. č. 93/2006 Z. z.
4. Zákomom č. 520/2008 Z. z. ktorým sa menia zákony v oblasti organizácie a riadenia súdництва, postavenia sudcov, prokurátorov, znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike,
5. Zákomom č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
6. Zákomom č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Z týchto šiestich novelizácií zákona sa priamo znaleckej činnosti dotýkali iba dve novely zverejnené v Zbierke zákonov po číslami 93/2006 Z. z. a 522/2005 Z. z., ostatné boli vyvolané vonkajšími okolnosťami, alebo záväzkami SR (prechod na Euro, implementácia Európskych smerníc do legislatívy SR). Na elektronickom portáli MS SR [9], je možné otvoriť text rekonštruovaný zákon č. 382/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, kde sú zapracované hore uvedené zmeny. V krátkosti popíšem vybrané časti zákona o znalcoch.

V prvej časti zákona sú v 16 (1 až 15 + 15a) paragrafoch stanovené všeobecné ustanovenia spolu s definíciami z ktorých vyberáme:

Predmet zákona – *upravuje podmienky výkonu znaleckej činnosti, tlm. a prekl. činnosti, práva a povinnosti znalcov, tlm. a prekl., podmienky činnosti znaleckých ústavov, a pôsobnosť MS SR pri výkone ich činnosti.*

Znalec – *je fyzická alebo právnická osoba splnomocnená štátom na vykonávanie činnosti podľa tohto zákona, ktorá je*
a) *zapísaná v zozname znalcov,*
b) *nezapísaná v zozname znalcov, ak je ustanovená podľa § 15 (znalec ad hoc).*

*Znalec ustanovený podľa § 15 (znalec ad hoc) môže vykonávať svoju činnosť len pre súd alebo iný orgán verejnej moci. Znalec zapísaný v zozname znalcov vykonáva svoju činnosť okrem orgánov verejnej moci, aj pre fyzickú osobu alebo právnickú osobu (ďalej len **zadávateľ**). Osobu nezapísanú v zozname znalcov možno ustanoviť za znalca (znalec ad hoc), ak s ustanovením súhlasí a môže vykonať úkon, len ak zložila sľub podľa tohto zákona pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci, ktorý ho ustanovil za znalca.*

Sľub znalca – *Sľubujem na svoju česť a svedomie, že pri výkone svojej činnosti budem dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy a morálne a etické zásady výkonu tejto činnosti, že svoju činnosť budem vykonávať osobne, nestranne a nezaujato podľa svojho najlepšieho svedomia a vedomia, že budem plne využívať všetky svoje odborné znalosti a že zachovám mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých som sa pri výkone činnosti dozvedel. (70 slov).*

Znalečné – *odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času. Znalec, sa môže dohodnúť so zadávateľom na zmluvnej odmene; ak sa nedohodnú, patrí mu tarifná odmena. Výška tarifnej odmeny u znalcov sa určí: a) časovým spôsobom podľa skutočného počtu hodín vynaložených na znaleckú činnosť, b) podielovým spôsobom z východiskovej hodnoty predmetu úkonu znaleckej činnosti, c) paušálnym spôsobom podľa predmetu a počtu úkonov znaleckej činnosti.*

Znalec môže od zadávateľa požadovať primeraný preddavok na znalečné. Tarifná odmena sa zvýši, ak zadávateľ vyžaduje vykonanie úkonu bezodkladne alebo za mimoriadne obťažných okolností, sa zníži alebo neprizná, ak znalec vykonal úkon oneskorene, neúčelne alebo nekvalitne.

Výkon znaleckej činnosti podľa zákona č. 382/2004 Z. z. nie je podnikanie.

Hotové výdavky – *výdavky účelne a preukázateľne vynaložené v súvislosti s vykonávaním činnosti, najmä súdne poplatky, správne poplatky, cestovné výdavky a telekomunikačné výdavky, paušálne ustanovené náhrady, výdavky za kopírovacie a tlačiarenské služby, výdavky spojené s činnosťou konzultanta a výdavky za odborné podklady, preklady, odpisy alebo výpisy z verejných registrov.*

Náhrada za stratu času – *pri úkonoch vykonávaných v mieste, ktoré nie je miestom výkonu činnosti, patrí za čas strávený cestou do tohto miesta a späť znalcovi náhrada za stratu času.*

V §§ 4 až 8 sú uvedené ustanovenia o zozname znalcov, zápise do zoznamu a vyčiarknutí zo zoznamu. Tieto ustanovenia sú podrobne popísané v príspevku (Sojková a Gregušová, 2011) v zborníku seminára.

Znalec zapísaný v zozname môže vykonávať činnosť, len ak má uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu, ktorá môže vzniknúť v súvislosti s výkonom činnosti, svoje poistenie je znalec, povinný MS SR na požiadanie preukázať. Znalec sa musí poistiť s limitom poistného plnenia za jednu poistnú udalosť najmenej vo výške 33 193 € (EUR).

Identifikačnými znakmi znalca sú úradná pečiatka a preukaz znalca vydaný MS SR. Každý písomne vyhotovený znalecký úkon, vyúčtovanie a výpis z denníka opatrí znalec zapísaný v zozname odtlačkom úradnej pečiatky. Odtlačok úradnej pečiatky sa nesmie používať na osobné účely.

Znalec je vylúčený, ak možno mať pre jeho pomer k veci, k zadávateľovi alebo k inej osobe, ktorej sa úkon týka, pochybnosť o jeho nezaujatosti. Ak je zadávateľom súd alebo iný orgán verejnej moci, rozhodne o jeho vylúčení tento orgán. Znalec zapísaný v zozname nesmie vykonať úkon v odbore alebo odvetví, v ktorom nie je zapísaný; to sa nevzťahuje na znalca ustanoveného na účely súdneho alebo iného konania súdom alebo iným orgánom verejnej moci. O tom, či úkon patrí do odboru alebo odvetvia, v ktorom je znalec zapísaný do zoznamu, rozhoduje MS SR.

Znalec zapísaný v zozname nesmie bezdôvodne odmietnuť vykonať úkon, je oprávnený odmietnuť vykonanie úkonu, len ak:

- a) je vo veci vykonania úkonu zaujatý,
- b) nie je zapísaný v odbore alebo v odvetví, v ktorom je potrebné úkon vykonať,
- c) súd alebo iný orgán verejnej moci mu v konaní nepriznal preddavok na vykonanie úkonu,
- d) iný zadávateľ ako súd alebo iný orgán verejnej moci mu nezložil preddavok na vykonanie úkonu,
- e) závažné zdravotné okolnosti, pracovné pomery, rodinné pomery alebo iné vážne dôvody mu neumožňujú vykonať úkon riadne a včas,
- f) nie je poistený pre prípad zodpovednosti za škodu, ktorá môže vzniknúť v súvislosti s vykonávaním činnosti.

Znalec je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone alebo v súvislosti s výkonom činnosti, ak nie je tejto povinnosti zbavený zadávateľom alebo ministrom. Táto povinnosť nie je vyčiarknutím zo zoznamu alebo pozastavením výkonu činnosti dotknutá. Znalec, tlmočník alebo prekladateľ zapísaný v zozname je povinný o svojich úkonoch viesť denník podľa ustanovení zákona o znalcoch a jeho vykonávacej vyhlášky MS SR č. 490/2004 Z. z..

V druhej časti zákona sú v troch paragrafoch stanovené ustanovenia o znalcoch z ktorých vyberám:

Znalecká činnosť je špecializovaná odborná činnosť vykonávaná za podmienok ustanovených v tomto zákone znalcami pre zadávateľa. Úkonmi znaleckej činnosti sú najmä znalecký posudok a jeho doplnok, odborné stanovisko alebo potvrdenie a odborné vyjadrenie a vysvetlenie. Znalec je povinný vykonávať znaleckú činnosť:

- a) osobne, ak ide o fyzickú osobu; to neplatí, ak osobitný predpis ustanovuje inak
- b) riadne a v určenej lehote,
- c) účelne, hospodárne a
- d) nestranne.

Znalec je oprávnený pri vykonávaní úkonu znaleckej činnosti pribrať na posúdenie čiastkových otázok konzultanta z príslušného odboru; opodstatnenosť pribratia konzultanta musí v úkone znaleckej činnosti odôvodniť. Zodpovednosť znalca za obsah úkonu znaleckej činnosti tým nie je dotknutá.

Jednotlivé strany písomne podaného znaleckého posudku musia byť očíslované, zviazané a zošité šnúrou. Voľné konce šnúry sa prekryjú nálepkou, ktorú znalec opatrí odtlačkom svojej úradnej pečiatky. Písomne vyhotovený znalecký posudok obsahuje:

- a) titulnú stranu,
- b) úvod,
- c) posudok,
- d) záver,
- e) prílohy potrebné na zabezpečenie preskúmateľnosti znaleckého posudku,
- f) znaleckú doložku.

Titulná strana znaleckého posudku obsahuje identifikačné údaje znalca, označenie znalecký posudok, poradové číslo znaleckého posudku a stručnú charakteristiku predmetu znaleckého skúmania.

V úvode sú úlohy zadávateľa a právny úkon, na ktorý sa znalecký posudok použije.

V časti posudok znalec uvedie opis predmetu znaleckého skúmania a skutočností, na ktoré pri úkone znaleckej činnosti prihliadal, uvedie postup, na ktorého základe sa dopracoval k odpovediam na otázky položené zadávateľom a k splneniu ním uložených úloh.

V časti záver znalec odcituje otázky zadávateľa a uvedie na ne stručné odpovede. Celková skladba znaleckého posudku musí umožniť preskúmať jeho obsah a overiť odôvodnenosť postupov.

Znalecká doložka, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou znaleckého posudku, obsahuje identifikačné údaje znalca, označenie odboru a odvetvia, v ktorom je znalec oprávnený podávať znalecké posudky, a poradové číslo úkonu znaleckej činnosti, pod ktorým je znalecký posudok zapísaný v denníku.

Pri vypracúvaní znaleckých posudkov znalci postupujú podľa všeobecne záväzných právnych predpisov a inštrukcií ministerstva. Rovnopis písomne podaného znaleckého

posudku znalec uschováva desať rokov od jeho podania. Pri vykonávaní ostatných úkonov znaleckej činnosti znalec primerane použije ustanovenia o znaleckom posudku.

Znalecký ústav ako právnická osoba je špecializované vedecké a odborné pracovisko, ktoré plní funkciu rezortného a metodického centra v oblasti znaleckej činnosti zapísanej v zozname. Znalecký ústav vykonáva znaleckú činnosť najmä vo zvlášť obťažných prípadoch vyžadujúcich osobitné vedecké posúdenie.

Znalecký ústav najmä:

- a) zabezpečuje odborné minimum a špecializované vzdelávanie v príslušnom odbore v rozsahu a obsahu určenom ministerstvom,
- b) poskytuje ministerstvu súčinnosť pri vykonávaní odbornej skúšky pre znalcov, overovaní odbornej spôsobilosti znalcov, kontrolnej činnosti, vzdelávacej činnosti, metodickej činnosti a konzultačnej činnosti.

V tretej časti zákona sú v šiestich paragrafoch stanovené ustanovenia o tlmočníkoch a prekladateľoch.

V štvrtej časti zákona sú v troch paragrafoch popísané priestupky a iné správne delikty, z ktorých vyberáme: Priestupku sa dopustí ten, kto:

- a) *sa neoprávnené vydáva za znalca, tlmočníka alebo prekladateľa,*
- b) *poruší povinnosť odovzdať ministerstvu do 15 dní preukaz a textovú časť úradnej pečiatky a zadávateľovi podklady a spisy, ktoré mu zadávateľ odovzdal.*
- c) *poruší povinnosť zachovávať mlčanlivosť podľa § 13 zákona.*

Za priestupok možno uložiť pokutu do 660 eur. Ak sa fyzická osoba dopustí priestupku opakovane v lehote do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia o uložení pokuty, možno jej uložiť pokutu až do 1 320 eur. Priestupky podľa tohto zákona prejednáva a sankcie za ne ukladá MS SR.

Znalec, tlmočník, prekladateľ sa dopustí správneho deliktu, ak:

- a) *spôsobí bez vážnych dôvodov uznaných súdom alebo iným orgánom verejnej moci prietahy v súdnom alebo inom konaní, v ktorom bol ustanovený; za spôsobenie prietahov sa považuje prekročenie lehoty určenej na vykonanie úkonu súdom alebo iným orgánom verejnej moci o viac ako 30 dní,*
- b) *poruší iné povinnosti ustanovené týmto zákonom,*
- c) *sa neoprávnené vydáva za znalca, tlmočníka alebo prekladateľa v odbore alebo v odvetví, v ktorom nie je zapísaný v zozname.*

Za správny delikt možno uložiť tieto sankcie:

- a) *písomné napomenutie,*
- b) *peňažnú pokutu do 1 650 eur fyzickej osobe a do 33 190 eur právnickej osobe,*
- c) *zákaz výkonu znaleckej činnosti na obdobie najviac jedného roka,*
- d) *vyčiarknutie zo zoznamu.*

Ak MS SR pri prejednávaní správneho deliktu zistí, že sa znalec, ktorým je fyzická osoba, dopustil závažných nedostatkov odbornej povahy, môže mu popri uloženej sankcii nariadiť aj absolvovanie osobitného vzdelávania. Sankciu za iný správny delikt podľa tohto zákona možno uložiť do jedného roka odo dňa zistenia porušenia povinnosti, najneskôr však do troch rokov odo dňa porušenia povinnosti.

V piatej časti zákona je v troch paragrafoch stanovená pôsobnosť MS SR v oblasti dohľadu, vzdelávania, overovania odbornej spôsobilosti a sťažnosti, z ktorých vyberáme: Znalec zapísaný v zozname je povinný:

- a) *sústavne sa vzdelávať a zvyšovať si kvalifikáciu v rozsahu určenom ministerstvom,*
- b) *zúčastniť sa na overení odbornej spôsobilosti vo všetkých odboroch alebo v odvetviach, v ktorých je zapísaný do zoznamu.*

Overovanie odbornej spôsobilosti sa vykonáva vo všetkých odboroch a v odvetviach na základe výberu MS SR, ktoré ministerstva vydá znalcom písomné osvedčenie o výsledku overenia odbornej spôsobilosti..

V šiestej časti zákona sú v siedmych paragrafoch popísané spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia.

2.2 Vyhláška č. 490/2004 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z.

Vyhláška MS SR č. 490/2004 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon o znalcoch bola vydaná dňa 23. 8. 2004, platná a účinná je od 1. 9. 2004. Vyhláška pozostáva z 26 paragrafov a 6 príloh, bola doteraz trikrát novelizovaná vyhláškami:

1. Vyhláškou č. 500/2005 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť 15. novembra 2005.
2. Vyhláškou č. 534/2008 Z. z. ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2009.
3. Vyhláškou č. 33/2009 Z. z. ktorá nadobudla účinnosť 1. marca 2009.

V §§ 1 až 4 sú uvedené: Podrobnosti o vedení zoznamu znalcov, Podrobnosti o zápise do zoznamu a Podrobnosti o spôsobe preukazovania výkonu činnosti obdobnej znaleckej činnosti. Niektoré z týchto ustanovení sú podrobne popísané v príspevku (Sojková a Gregušová, 2011) v zborníku seminára.

V §§ 5 až 8 sú uvedené: Podrobnosti o odbornej skúške znalca, tlmočníka a prekladateľa. V ustanovení § 5, ods. 13 je však uvedené:

(13) V odbore zdravotníctvo a farmácia a v odbore psychológia odbornú skúšku nahrádza špecializačná skúška na akreditovanej vzdelávacej inštitúcii Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a minimálne sedemročná prax v požadovanom odvetví v súlade s § 5 a § 33 ods. 1 písm. b) zákona.

V §§ 9 až 11 sú uvedené ustanovenia: Podrobnosti o rozsahu a obsahu odborného minima, Podrobnosti o rozsahu špecializovaného vzdelávania a Sústavné vzdelávanie znalcov, tlmočníkov a prekladateľov.

V §§ 12 až 14 sú uvedené ustanovenia: Overovanie odbornej spôsobilosti znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, Osobitné vzdelávanie a Vyrovňavacia skúška.

V §§ 15 až 17 sú uvedené ustanovenia: podrobnosti o znaleckom úkone vykonanom znaleckou organizáciou alebo znaleckým ústavom, ďalej podrobnosti o identifikačných znakoch a podrobnosti o vedení denníka a o ďalších údajoch zapisovaných do denníka.

V § 18 sú v 11 odsekoch uvedené Podrobnosti o osnove, vzor titulnej strany a obsahu znaleckého posudku a iných znaleckých úkonov, tlmočnických úkonov alebo prekladateľských úkonov. Za pozornosť stojí ustanovenie odseku 7:

(7) Vzor titulnej strany znaleckého posudku je uvedený v prílohe č. 3 a osnova znaleckého posudku je uvedená v prílohe č. 4. Na podanie znaleckého posudku v odvetví oceňovanie nehnuteľností a stavieb je osnova uvedená v prílohe č. 5.

Z toho vyplýva, že znalci 50 znaleckých odborov a ďalších 12 odvetví z celkového počtu 13 odvetví znaleckého odboru Stavebníctvo sa pri vypracovaní znaleckého úkonu riadia osnovou znaleckého posudku uvedenou v prílohe č. 4 vyhlášky MS SR č. 490/2004 Z. z. Ale znalci ostatného trinásteho odvetvia Oceňovanie nehnuteľností a stavieb znaleckého odboru Stavebníctvo pri vypracovaní znaleckého úkonu sa riadia osnovou znaleckého posudku uvedenou v prílohe č. 5 vyhlášky MS SR č. 490/2004 Z. z. Táto výnimka je zvláštna aj z toho dôvodu, že znalecké posudky v odvetví Odhad hodnoty nehnuteľností sa vykonávajú z veľkej väčšiny pre zriadenie záložného práva, teda nie pre konanie pred štátnymi alebo verejnými orgánmi.

V §§ 19 až 24 sú uvedené Podrobnosti o rozsahu a podmienkach výkonu dohľadu a Podrobnosti o vybavovaní sťažností.

V §§ 25, 25a, a 26 sú uvedené: Prechodné a záverečné ustanovenia, Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 15. novembra 2005 a Účinnosť vyhlášky.

2.3 Vyhláška č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhr. výdavkov a za stratu času

Vyhláška č. 490/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov bola vydaná dňa 23. 8. 2004, platná a účinná je od 1. 9. 2004. Vyhláška pozostáva z 19 paragrafov a bola doteraz trikrát novelizovaná vyhláškami:

1. Vyhláškou č. 400/2006 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2006.
2. Vyhláškou č. 565/2008 Z. z. ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2009.
3. Vyhláškou č. 34/2009 Z. z. ktorá nadobudla účinnosť 13. februára 2010.

V §§ 1 a 2 je uvedený predmet úpravy vyhlášky.

V §§ 3 až 7 sú uvedené ustanovenia o tarifnej odmene znalcov a to: Hodinová odmena znalca (13,28 €), Podielová odmena a Paušálna odmena.

V §§ 8 až 11 sú uvedené ustanovenia o tarifnej odmene tlmočníka a prekladateľa.

V §§ 12 a 13 sú uvedené spoločné ustanovenia o tarifnej odmene znalcov, tlmočníkov a prekladateľov.

V §§ 14 až 17 sú uvedené ustanovenia upravujúce: Paušálne výdavky, Preddavky, Vyúčtovanie znalečného a Náhrady za stratu času.

V §§ 18 a 19 sú uvedené Prechodné a záverečné ustanovenia a Účinnosť vyhlášky.

2.4 Inštrukcia MS SR 7/2009 o organizácii a riadení znaleckej činnosti.

Inštrukcia MS SR 7/2009 z 25.3.2009 č. 23635/2009-51 o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti pozostáva z 8 článkov a 6 príloh.

V článku 1 sú popísané ustanovenia o Knihe sľubov (príloha č. 1). V článkoch 2 a 3 sú popísané ustanovenia o: Oznamení o vyhovení žiadostí o zápis do zoznamu znalcov, ktorého súčasťou je povolenie na vyhotovenie úradnej pečiatky (príloha č. 2) a Osobnom spise znalca.

V článku 4 je rozpísaný obsah ďalších 4 príloh tejto Inštrukcie MS SR č. 7/2009 a to:

Príloha č. 3	Zoznam znaleckých odborov a odvetví,
Príloha č. 4	Zoznam jazykov na účely členenia podľa jazykov,
Príloha č. 5	Presun znalcov v rámci nového členenia odborov a odvetví,
Príloha č. 6	Obsahové vymedzenie znaleckých odborov a odvetví.

V článkoch 5 až 8 sú popísané ustanovenia o: Oznamovacej povinnosti súdov, Prechodné a zrušovacie ustanovenia a Účinnosť.

3. Návrhy na podporu znaleckej činnosti

V budúcnosti navrhujeme podporiť znaleckú činnosť výrazným posilnením povinnej súčinnosti štátnych a verejných úradov pri znaleckej činnosti. (napr. na katastrálne úrady – znalcom umožniť prístup k údajom v katastri nehnuteľnosti (hlavne znalci z odboru stavebníctvo, odvetvie odhad hodnoty nehnuteľnosti – údaje o zrealizovaných kúpnych cenách nehnuteľností z minulosti a pod.).

Ďalej by sa v znaleckej činnosti mali vzdelávať nielen znalci ale aj pracovníci súdov (otázok súdov na znalcov je niekedy veľmi veľa – aj 20 v jednom rozhodnutí, pričom ich

nevyváženosť komplikuje úlohu znalca a zbytočne sa tým spôsobujú prietahy pri vypracovaní znaleckého úkonu).

Posilniť postavenie znalcov ako odborných partnerov súdov, z terajšieho podriadeného vzťahu znalcov, kde zadávateľ nekonzultuje so znalcom tak závažné veci ako je lehota vypracovania úkonu, štylizáciu otázok, výšku znalečného pri stanovení preddavku a pod.

V znaleckej praxi niektorých štátov EÚ veľa aktuálnych otázok znaleckej činnosti hlavne v etickej oblasti riešia spolky, alebo združenia znalcov. Navrhujeme iniciovať založenie spolku znalcov a túto možnosť z pozície MS SR podporiť.

V súvislosti s pripravovanou novelou predpisov v znaleckej oblasti odporúčame zväziť po diskusii tieto úpravy:

Zákon č. 382/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov

- 1 vypustiť v § 4, ods. 6, písm. a) (do zoznamu sa zapisuje) týchto údajov:
 - text celého bodu 4. (4. identifikačné údaje jej zamestnávateľa, ak je zamestnaná),
- 2 odpustiť odbornú skúšku, (§ 5, ods. 1, písm. f) v oprávnených prípadoch – absolvent 3. stupňa VŠ vzdelania (PhD.), v študijných odboroch:
 - 5.2.58 súdne inžinierstvo,
 - 6.3.9 súdne a verejné veterinárske lekárstvo,
 - 7.1.21 patologická anatómia a súdne lekárstvo,a osobám habilitovaným, inaugurovaným v súdnom inžinierstve, lekárstve, podľa „Sústavy študijných odborov SR“ (www.minedu.sk), vedecko – výskumný pracovník atestovaný v uvedených odboroch, a pod.
- 3 Autorizovaným stav. Ing., arch. a geodetom nahradiť odbornú skúšku autorizačnými skúškami v komorách, ako v odboroch zdravotníctvo, farmácia a psychológia.
- 4 V občianskoprávnom konaní zaviesť právo účastníkov na spoločný výber znalca a odsúhlasenie znalečného podľa prílohy č. 1. (predišlo by sa problémom s úhradou znalečného popísaným v príspevkoch uvedených v Literatúre (Skákala, 2010) (Kubečka, 2010, 1) (Kubečka, 2010, 2).
- 5 doplniť do § 6, ods. 1, písm. b) slová „zamestnancom verejnoprospešnej organizácie,
- 6 vypustiť v § 16, ods. 1 v druhej vete posledných 9 slov. Nový text 2. vety:
„Úkonmi znaleckej činnosti sú najmä znalecký posudok a jeho doplnok.“
- 7 nahradiť v § 16, ods. 4 tretie slovo „oprávnený“ za nové slovo „povinný“,
- 8 v § 17, ods. 6 podrobnejšie a detailnejšie rozviesť osnovu posudku,
9. Odmenu znalcov postupne zvyšovať z terajších 13,28 €/h až na sadzbu obvyklú v EÚ.

Vyhláška MS SR č. 490/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov

- 1 číselný kód (§ 1, ods. 3), zjednodušiť na štvormiestny,
- 2 v § 5 doplniť nové odseky s textom: „V odbore stavebníctvo odbornú skúšku nahrádza autorizačná skúška na SKSI a SKA podľa zákona č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektov a autorizovaných stavebných inžinieroch, v znení neskorších predpisov.“
„V odbore geodézia a kartografia odbornú skúšku nahrádza autorizačná skúška na komore geodetov a kartografov podľa zák. č. 216/1995 Z. z. o Komore geodetov a kartografov v znení neskorších predpisov.“
- 3 v § 6, ods. 2: druhú a tretiu vetu vypustiť.

- 4 v § 21 ods.1, písm. a) vypustiť „a iných priestorov znalca“ a vypustiť: „vrátane dopravných prostriedkov“,
- 5 zrušiť prílohu 5 Osnova znaleckého posudku pre odvetvie odhad hodnoty nehnuteľností,

Vyhláška MS SR č. 491/2004 Z. z v znení neskorších predpisov

- 1 Hodinovú odmenu za výkon znaleckej činnosti zvýšiť z terajších 13,28 EUR (§ 3 ods. 1) na sadzbu používanú v Eurozóne.
- 2 Podobne upraviť ostatné odmeny a náhrady podľa sadzieb používaných v štátoch EÚ.

Inštrukcia 7/2009 MS S v znení neskorších predpisov

- 1 Zoznam znaleckých odborov a odvetví v prílohe č. 3 zosúladiť so Sústavou študijných odborov SR a sústavou odborných kategórií osôb autorizovaných profesijnými združeniami (komorami) zriadenými zo zákona napr.: Slovenská komora stavebných inžinierov, Slovenská komora architektov – zákon č. 138/1992 Zb., Komora geodetov a kartografov – zákon č. 216/1995 Z. z., ako aj Smernicami EÚ (Nováčiková, 2006).

Príloha č. 1 Možný postup v Občianskom konaní

1. Súd vyberie znalca a odsúhlasí so stranami,
2. Súd prekonzultuje so znalcom formuláciu otázok,
3. Znalec vypracuje program, s cenou (+15 %) a lehotou,
4. Strany sporu odsúhlasia navrhovanú cenu a súd lehotu,
5. Strany sporu zaplatia súdu cenu ZP s 15 % rezervou,
6. Znalec dostane od súdu zálohu a začne činnosť,
7. Znalec predloží ZP a vyúčtuje odsúhlasenú cenu,
8. Ak znalec chce čerpať z 15 % rezervy musí to samostatne zdôvodniť

Zoznam bibliografických odkazov

- Bradáč, A. a kol.: Soudní inženýrství, Akademické nakladatelství CERM, s. r. o. Brno, červen 1997, ISBN 80-7204-057-X.
- Cigánek, M.: Poruchy na betonových a zděných stavbách. Prevence, sanace a rekonstrukce. VUT Brno, 1972.
- Klima, J.: Nejstarší zákony lidstva. Chammurapi a jeho předchůdci. Vydala Academia nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1979.
- Nič, M.: Základy súdneho znalectva. Slovenská technická univerzita v Bratislave. Stavebná fakulta, rok vydania 2002, ISBN 80 – 227 – 1747 – 9.
- Nič, M.: Metodika znaleckej činnosti. Slovenská technická univerzita v Bratislave. Stavebná fakulta, rok vydania 2006, ISBN 978 80 – 227 – 2574 – 4.
- Nováčiková, J.: Preukazovanie zhody, STU v Bratislave 2005. ISBN 80-227-2296-0.

Ošlejšek, J. - Bradáč, A.: Znalecká činnost ve stavebnictví, Akademické nakladatelství CERM, s. r. o. Brno, květen 1994, ISBN 80-85867-06-0

Sojková, V. – Gregušová, S.: Ako sa stať znalcom v odbore Geodézia a kartografia. In.: Zborník príspevkov zo seminára „Znalcstvo v odbore geodézia a kartografia“. STU v Bratislave 13. 10. 2011.

http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Archim>

Zákon NR SR č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Vyhláška MS SR č. 490/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Vyhláška MS SR č. 491/2004 Z. z., o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, v znení neskorších predpisov.

Inštrukcia MS SR 7/2009 o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti.

Hornánský, I.: Znalecká činnosť v odbore geodézia a kartografia, AZ 1/2010.

Skákala, P.: Znalečné by sa malo platiť, AZ 2/2010.

Kubečka, K.: Profesionální postavení znalců v ČR a jejich pozice při jednání, AZ 1/2010.

Kubečka, K.: Spoločenské a finančné ocenenie znaleckej činnosti v ČR, AZ 2/2010.

<http://www.minedu.sk/data/USERDATA/VysokeSkolstvo/SSOSR>

PROBLÉMOVÉ OBLASTI SÚČASNÉHO LEGISLATÍVNEHO ZABEZPEČENIA ZNALECKEJ ČINNOSTI V GEODÉZII A KARTOGRAFII A NÁVRHY NA ICH NOVELIZÁCIU

PRESENT LEGISLATION REPRESENTATION OF GEODESY AND CARTOGRAPHY COURT EXPERTS ACTIVITIES' PROBLEM FIELDS AND THEIR IMPROVEMENT PROPOSALS

Doc. Ing. Imrich HORŇANSKÝ, PhD.

Stavebná fakulta Slovenskej technickej univerzity v Bratislave,

Katedra mapovania a pozemkových úprav

e-mail: hornansky@marta.sk

Abstract

Court experts activities in the branch of geodesy and cartography in Slovakia are not in the attention of the responsible state executive bodies. Decline in number of geodesy and cartography court experts is recorded for several decades. Legislation base for these activities and cooperation with courts are crucial. There are a long-term shortcomings in legislation in this field. Set of proposals for legislation improvement.

Keywords: land surveying and cadastre of real estate, geodesy and cartography court experts, legislation, cooperation with courts, legislation's imperfections, legislation amendment proposals

Úvod

Inštitút znalcov je neoddeliteľnou súčasťou organizovanej modernej spoločnosti. Základnou náplňou činnosti znalca na rozdiel od svedka je, aby v konaní pred súdmi a inými orgánmi verejnej moci na základe aplikácie odborných znalostí na určité konkrétne údaje, resp. na popis situácie s využitím exaktne stanovených vedeckých metód alebo postupov vyslovil vysoko pravdepodobný a objektivizovaný záver o tom, že určité stavy, javy, situácie alebo skutočnosti nastali, nastanú alebo existujú v podobe opísanej v závere bez ohľadu na to, že vyslovený záver nemôže verifikovať svojimi zmyslovými poznatkami. To isté je v zmysle zákona Národnej rady (ďalej iba NR) SR č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej iba zákon o znalcoch) hlavným účelom spolupráce znalca so súkromným sektorom. Nie iba v období po vstupe do účinnosti súčasnej právnej úpravy znaleckej činnosti, t. j. po roku 2004, ale už aj pred týmto obdobím bolo opakovane konštatované, že zabezpečenie znaleckej činnosti v odvetví geodézia a kartografia naráža postupne na väčšie a väčšie ťažkosti a že výkon znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia je sprevádzaný istými negatívnymi sprievodnými javmi, ktoré by mali byť v záujme harmonického výkonu týchto aktivít odstránené. (Ištvánffy, 2002, Horňanský, 2010 a Hudecová a Špaček, 2011). S týmito ťažkosťami je priamo spojený spoločensky nežiaduci úbytok znalcov v tomto období sprevádzaný veľmi nízkym až malým záujmom kandidátov o túto činnosť z radov mladých odborníkov. Kvantifikáciu tohto úbytku znalcov pozri v tab.1.

Tab.1 Úbytok znalcov odboru geodézia a kartografia na Slovensku na časovej osi

dátum	počet znalcov	Poznámka
1.1.2001	92	
25.10.2009	44	z toho 13 znalci nezaplatili povinné poistenie a 11 znalci už boli vyškrtnutí, takže zostávalo 20 disponibilných znalcov
1.1.2011	19	19 pre odvetvie geodézia a 9 pre odvetvie geodézia i pre odvetvie kartografia a fotogrametria

Podobná nepriaznivá situácia s počtom znalcov tohto odboru je aj v Česku. Tento ukazovateľ z roka 2002 v hodnote 59 klesol v Česku do roka 2010 na 46. (Svoboda, 2010). Uvedený spoločensky nežiaduci stav zabezpečenia znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia je už opakovane predmetom rozmanitých analýz, ktoré sú často sprevádzané aj návrhom nápravných krokov – návrhom riešení. Zo systémového hľadiska možno návrhy riešení rozdeliť na legislatívne návrhy, organizačné návrhy a technologické návrhy. V príspevku sa venujeme iba legislatívnym návrhom. Organizačným a technologickým návrhom bude venovaný iný pripravovaný príspevok.

1. Súčasná legislatívna regulácia znaleckej činnosti

V praxi sa najčastejšie stretáme s nasledovnou definíciou zákona. Zákon (v právnej oblasti) je právna norma najvyššieho orgánu štátnej moci – zákonodarcu, čiže v súčasnosti spravidla parlamentu (v podmienkach Slovenskej republiky Národnej rady Slovenskej republiky). Je to prvotná právna norma, teda norma nadradená druhotným normám, čiže normám ostatných štátnych orgánov (vyhláškam alebo nariadeniam). Zákonodarca je pri tvorbe obmedzený len ústavou a medzinárodnými zmluvami so silou vyššou ako zákon, s ktorými sa nemôže dostať do rozporu, inak môže zákonom upraviť akúkoľvek oblasť spoločenských vzťahov. Všeobecne platí, že povinnosti možno fyzickým a právnickým osobám ukladať len zákonom. Podzákonným predpisom možno ukladať povinnosti len na základe zmocnenia zákona, ale takýmto spôsobom napr. nemožno obmedziť základné práva a slobody.

Podmienky výkonu znaleckej činnosti, práva a povinnosti znalcov, ako aj podmienky činnosti znaleckých ústavov pri výkone ich činnosti upravuje zákon o znalcoch a Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 490/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch (ďalej iba vyhláška č. 490/2004).

Požiadavka na súčasnú právnu úpravu (z roka 2004) vyplynula jednak z potreby harmonizovať náš právny poriadok s právom Európskej únie ako aj z potreby reagovať na novú politicko-spoločenskú situáciu, ktorá nastala po roku 1989, nakoľko dovtedajší zákon nedostatočne pokrýval všetky právne vzťahy, ktoré v trhovom hospodárstve vznikali a vznikajú v súvislosti s výkonom znaleckej činnosti.

Treba zdôrazniť, že zákon o znalcoch zásadne vychádza z nutnosti zabezpečiť vykonanie povinnosti štátu naplniť a realizovať ústavné právo každého jednotlivca na súdnu a inú ochranu, ktoré je zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR s pripustenou modifikáciou v článku 51 ods. 1. Základným aspektom pre činnosť znalca je tiež naplnenie obsahu práva

každého jednotlivca na spravodlivý proces zabezpečovaný zo strany štátu podľa článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o základných ľudských právach a slobodách. (Horňanský, 2010).

Rovnako závažným aspektom, ktorý zákon o znalcoch rieši, je vymedzenie rozsahu práv a povinností, ktoré znalcom vznikajú pri výkone činností poskytovaných súkromným osobám na rôzne účely.

Zákon o znalcoch nechápe činnosť znalcov ako naplnenie ústavného práva na slobodu podnikania podľa článku 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ale naopak ako realizáciu povinnosti štátu a súčasne ako naplnenie medzinárodného záväzku Slovenskej republiky na zabezpečenie spravodlivého procesu. Z uvedeného dôvodu zákon o znalcoch predpokladá, že ide o uskutočňovanie činnosti znalca vo forme inej zárobkovej činnosti podľa spomenutého článku 35 ústavy SR, záver odseku 1.

Celospoločenská potreba znaleckej činnosti po vstúpení do účinnosti súčasnej platnej právnej úpravy sa vo všeobecnosti zvýšila (osobitne aj potreba znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia) aj z toho dôvodu, že do viacerých zákonov a iných právnych predpisov bola včlenená povinnosť dotknutým subjektom dať si pre svoje ďalšie úkony vyhotoviť znalecký posudok, resp. vykonať spoluprácu so znalcom. Ide napríklad o:

- a) Zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov,
- b) Zákon č. 123/1996 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom poistení zamestnancov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- c) Zákon č. 233/1995 Z. z. Exekučný poriadok,
- d) Zákon č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti,
- e) Zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (notársky poriadok),
- f) Zákon č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu,
- g) Zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní,
- h) Zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako aj
- i) Zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon),

poprípade niektoré vyhlášky a iné právne predpisy, medzi ktoré patrí napríklad celý rad opatrení ústredných orgánov štátnej správy vzťahujúcich sa na úpravu dispozičných oprávnení správcov v zriaďovateľskej pôsobnosti príslušného orgánu pri nakladaní s majetkom štátu (napríklad č. 398/2003 Z. z. pre rezort Ministerstva kultúry Slovenskej republiky).

2. Návrhy novelizácie súčasnej právnej úpravy znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia

Kritické pohľady odbornej geodeticko-kartografickej verejnosti na súčasnú právnu úpravu znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia a jej požiadavky na novelizáciu tejto úpravy možno sústrediť do nasledovných bodov.

2.1 Náhrada skúšky z odboru skúškou na osobitnú odbornú spôsobilosť v geodézii

Odborná geodeticko-kartografická verejnosť navrhuje v § 1f) zákona o znalcoch požadovanú skúšku z odboru, ktorý je predmetom žiadosti o zápis za znalca, a ktorou má preukázať budúci znalec svoju odbornú spôsobilosť, nahradiť skúškou, ktorou sa získava osobitná odborná spôsobilosť v geodézii, a ktorá prebieha v dvoch režimoch s rovnako hodnotným obsahom skúšky: buď na autorizačné overovanie alebo na úradné overovanie vybraných geodetických a kartografických prác v Komore geodetov a kartografov resp. pred Úradom geodézie, kartografie a katastra SR. Skúška na autorizačné overovanie prebieha navyše v dvoch podrežimoch v závislosti od charakteru prác (§§ 7-10 zákona o geodézii a kartografii č. 215/1995). Realizácia tejto oprávnenej požiadavky by mala byť skoordínovaná s novelizáciou obsahového vymedzenia odboru geodézia a kartografia a jeho odvetví, aby budúci stav korešpondoval s uvedenými dvoma podrežimami. Podobne už v iných vybraných odboroch a odvetviach je analogická náhrada skúšky už zlegalizovaná (zdravotníctvo, farmácia, psychológia a uvažuje sa s autorizovanými stavebnými inžiniermi a architektmi). (Hornánský, 2010 a Hudecová a Špaček, 2011).

2.2 Obsahové vymedzenie odboru geodézia a kartografia a jeho odvetví

Znalecká činnosť sa člení na odbory, ktoré sa ďalej členia na odvetvia. Obsahové vymedzenie jednotlivých znaleckých odborov a odvetví, určujúce rozsah oprávnenia znalca pri vykonávaní znaleckej činnosti, prípadne stanovujúce hranice medzi znaleckými odbormi a odvetviami, je obsiahnuté v prílohe č. 6 Inštrukcie č. 12/2005 Ministerstva spravodlivosti SR o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti a o súčinnosti pri jej kontrole, č. 19292/2004-53. Súčasnú obsahové vymedzenie znaleckých odborov a odvetví pre sféru geodézie a kartografie je nasledovné: odbor 15 00 00 Geodézia a kartografia, odvetvie 15 01 00 Geodézia a odvetvie 15 02 00 Kartografia a fotogrametria. Odvetvie 15 01 00 zahŕňa geodetické základy, podrobné bodové geodetické polia, inžiniersku geodéziu, vymeriavanie hraníc pozemkov, vymeriavanie štátnej hranice. Odvetvie 15 02 00 zahŕňa tvorbu a vydávanie kartografických diel, štandardizáciu geografického názvoslovnia, dokumentáciu a archiváciu výsledkov týchto činností, letecké meračské snímkovanie a diaľkový prieskum Zeme.

Súčasnú obsahové vymedzenie odboru Geodézia a kartografia i jeho dvoch odvetví a úvahy o modifikácii tohto vymedzenia sú predmetom už dlhšej diskusie odborníkov. Najmä je kriticky hodnotená skutočnosť, že síce z hľadiska početnosti už dlhodobo je dominantnou množinou znaleckých aktivít tohto odboru oblasť katastra nehnuteľností, ale táto skutočnosť nie je reflektovaná v terminológii odboru a odvetví. A práve táto oblasť záujmu znaleckej činnosti sa neobjavuje ani v samotnom termíne odboru a ani odvetvia. Ukazuje sa vhodné novelizovať súčasné vymedzenie odboru do podoby: Odbor „Geodézia, kartografia a kataster nehnuteľností“ s tromi odvetviami „Geodézia“, „Kartografia“ a „Kataster nehnuteľností“. O zaradení problematiky GIS-ov prebieha medzi odborníkmi ešte diskusia. Ako ešte vhodnejšia alternatíva oproti dnešnému stavu je diskutovaný i odbor s dvoma odvetviami „Geodézia“ s témami geodetické základy, zriaďovanie a aktualizácia geodetických bodov vrátane bodov hraníc správnych celkov, budovanie lokálnych geodetických sietí, inžinierska a priemyselná geodézia, fotogrametria, diaľkový prieskum Zeme, pozemné, letecké a satelitné laserové skenovanie a „Kataster nehnuteľností“ s témami kataster nehnuteľností, pozemkové úpravy, štandardizácia geografických názvov a kartografia. (Hornánský, 2010 a Hudecová a Špaček, 2011).

2.3 Súčinnosť znalca so správou katastra

Zákon o znalcoch účinný od roka 2004 zaviedol pre tretie osoby (súhrnné označenie pre občanov, podnikateľské subjekty, verejnoprávne inštitúcie, orgány štátnej moci alebo verejnej moci vrátane prokuratúry a ochrancu verejných práv) súčinnosťnú povinnosť, tzn. povinnosť na základe vyžiadania znalca poskytnúť podklady, ktorými tieto tretie osoby disponujú a ktoré sú potrebné na to, aby znalecký úkon bol riadne vykonaný. V praxi malo ísť predovšetkým o spoluprácu s rôznymi verejnými registrami ako je napríklad katastrálny úrad alebo štátne archívy a s ďalšími osobami. Z tohto ustanovenia je zrejmý aj účel jeho činnosti pre tretie osoby. Osoby poskytujúce podklady, doklady, listiny, predmety a iné veci nevyhnutné na dosiahnutie činnosti znalca sa teda nemusia obávať ich zneužitia, prípadne vydania neoprávnenej osobe.

Vzhľadom na to, že iba malá časť znaleckých aktivít v odbore geodézia a kartografia sa zaobíde bez súčinnosti so správou katastra, možno povedať, že harmonická činnosť znalca v tomto odbore a osobitne vo sfére katastra nehnuteľností je bytostne spojená s konštruktívnou súčinnosťou s miestne príslušnou správou katastra. Práve informácie zo súboru popisných informácií katastra, zo súboru geodetických informácií katastra a zo zbierky listín katastra nehnuteľností, ktoré spravuje správa katastra, ale aj informácie z ústredného archívu Geodetického a kartografického ústavu Bratislava a vo vybraných prípadoch aj z dokumentačných fondov súdov (listinná dokumentácia pozemkovej knihy z obdobia pred 1.1.1993), z národného archívu a regionálnych archívov (dokumentácia pozemkových reforiem, pridelové listiny a i.) vytvárajú nenahraditeľnú základňu na výkon činnosti znalca. Sekundárne môže byť činnosť znalca ovplyvnená aj rozsahom úradných hodín na správe katastra a najmä operatívnosťou riešenia a rozhodovania o oprave chýb v katastri nehnuteľností samotnou správou katastra, ktoré jej signalizoval znalec. Za diskusiu v odborných kruhoch stojí myšlienka legislatívne zakotviť prednostný vstup do dokumentácie na správe katastra, prednostné riešenie znalcom podaných návrh na opravu chyby v katastri nehnuteľností a prednostné získanie požadovaných informácií pre znalca, či už za úplaty alebo bez úplaty.

2.4 Vstup znalca na cudzie nehnuteľnosti

Súčasná legislatívna regulácia vstupu a vjazdu dopravným prostriedkom znalca na cudzie nehnuteľnosti je nedostatočná. Je žiaduce ju jednoznačne doriešiť v novele § 14 zákona NR SR č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii pre znalcov – fyzické osoby i pre znalcov - právnické osoby a to vrátane prípadných figurantov. K fyzickým osobám a právnickým osobám, vykonávajúcim alebo kontrolujúcim geodetické činnosti, ktoré sú zo zákona oprávnené po predchádzajúcom upozornení vlastníka, prípadne inej oprávnenej osoby, v nevyhnutnej miere vstupovať alebo vchádzať dopravným prostriedkom na ich nehnuteľnosti sa žiada pripojiť aj znalcov z odboru geodézia a kartografia. Samozrejme, že by sa jednoznačne mala doriešiť forma povinnosti pri vstupe alebo vjazde preukazovania sa fyzických osôb a právnických osôb preukazom oprávňujúcim na vstup a vjazd na cudzie nehnuteľnosti a povinnosť znalca, aby v tejto súvislosti čo najmenej porušoval vlastnícke a iné vecné práva oprávnených.

2.5 Výška znaleckej odmeny

V etape prípravy súčasnej právnej úpravy mal navrhovateľ zákona (a následne i zákonodarca) veľmi šľachetné a prezieravé úmysly, keď konštatoval, že hoci na funkciu znalca je potrebné nazerať ako na morálne ocenenie úrovne znalostí jednotlivca celou

spoločnosťou, nie je možné hovoriť, že ide o výkon čestnej funkcie bez odplaty. Takýto prístup by bol v rozpore so základnými ústavnými hodnotami Slovenskej republiky, a to najmä so zákazom nútených prác uvedených v článku 18 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Preto v etape prípravy zákona o znalcoch bolo deklarované, že je potrebné činnosť znalca primerane honorovať odmenou, výška ktorej bude uvedená vo vykonávacom predpise. Odmena mala vychádzať z kombinácie paušálnej alebo hodinovej odmeny, resp. percentuálnej odmeny stanovenej pre jeden úkon znaleckej činnosti. Odmena znalca určená hodinovou sadzbou (pričom sa rátalo s možnosťami jej zvýšenia alebo zníženia) sa vo väzbe na vysoké nároky kladené na výkon znaleckej činnosti javila v období tesne pred rokom 2004 ako neudržateľná, ak mal štát súčasne garantovať občanovi vysokú kvalitu týchto činností. Rezultovala z toho nevyhnutnosť zvýšenia odmeny za znalecké úkony. V inom prípade by hrozilo nebezpečenstvo, že aj zvyšok špičkových odborníkov dá prednosť komerčnej alebo súkromnej sfére, kde sú aj adekvátne za svoje kvality odmeňovaní. Ďalej navrhovateľ v zhode so zákonodarcom konštatoval, že s výkonom znaleckej činnosti jednoznačne súvisí vznik výdavkov na strane znalca. Je potrebné, aby výdavky spĺňali požiadavku primeranosti, hospodárnosti alebo účelnosti. Preto zákon o znalcoch umožňuje znalcovi požadovať náhradu iba za hotové, tzn. vynaložené výdavky (je právne irelevantné, či sa vykonajú vo forme pokladničnej hotovostnej platby, poštovej platby cez poukážku alebo prevodného bankového príkazu, či v minulosti alebo blízkej budúcnosti). Zákon formou demonštratívneho výpočtu spresňuje najčastejšie sa vyskytujúce výdavky a to tak, že medzi ne zaraďuje rôzne poplatky, vynaložené cestovné výdavky spojené najmä s obhliadkou predmetu znaleckej činnosti alebo účasťou na úkone orgánu verejnej moci, ďalej telekomunikačné výdavky, výdavky za kopírovacie alebo iné reprografické služby (či už prostredníctvom služieb iného podnikateľa alebo na vlastnom zariadení znalca), výdavky spojené s činnosťou konzultanta, výdavky za odborné podklady, preklady, odpisy alebo výpisy z verejných registrov.

Hneď po zverejnení definitívnej podoby riešenia odmeňovania znalca v zákone o znalcoch a vo vyhláske č. 491/2004 bolo zrejmé, že ostalo iba pri pekných zámeroch navrhovateľa zákona ale k zásadným pozitívnym zmenám v oblasti odmeňovania znalcov v odbore geodézia a kartografia nedošlo. Aj po prijatí súčasného zákona o znalcoch aplikačná prax v odbore geodézie a kartografie naďalej signalizuje, že odmena za znaleckú činnosť nedostatočne zohľadňuje potrebu rozsiahlych a vysoko náročných znalostí znalca na výkon jeho činností, potrebu primeraného finančne náročného prístrojového vybavenia znalca (optimum do hodnoty cca 80 000 €), potrebu štúdia dokumentovaných materiálov v miestach mimo trvalého pracoviska znalca a mimo lokalizácie spornej nehnuteľnosti, potrebu niekedy aj opakovanej terestrickej prehliadky predmetnej nehnuteľnosti a nevyhnutnosť terestrickej tímovej práce s figurantmi.

Vyhláska č. 491/2004 stanovuje v § 3 ods. 1 hodinovú sadzbu znalca za výkon znaleckej činnosti 13,28 € (400 Sk). Na porovnanie dlhodobo vysledovaná priemerná hodinová sadzba komerčného geodeta s ÚSO vzdelaním na Slovensku je 9,96 – 13,28 € (300-400 Sk), geodeta s VŠ 13,28 – 19,92 € (400-600 Sk) a geodeta s odbornou spôsobilosťou overovať výsledky vybraných geodeticko-kartografických činností podľa §§ 6-10 zákona NR SR č. 215/1995 [4] (ktorú by mal mať každý znalec) 19,92 – 26,56 € (600-800 Sk). Čiže znalec je v súčasnosti oceňovaný za svoju prácu hodnotou na úrovni stredoškolského vzdelania. Priemerná hodinová sadzba za činnosť znalca v „starých“ členských krajinách EÚ v roku 2009 bola 80 – 90 €, oproti čomu je porovnateľná hodnota v podmienkach Slovenska 13,28 € extrémne nízka. (Horňanský, 2010).

Úsmevy vzbudzuje aj textácia § 5 ods. b Vyhlásky 491/2004, ktorá konzervuje paušálnu odmenu znalcovi za „prevzatie a prvotné oboznámenie so spisom vo výške 19,92 €“.

V extrémnych prípadoch sa hrúbka spisu odovzdaného znalcovi meria nie na cm lež na dm a v takýchto prípadoch je výška predmetnej odmeny absurdne nízka.

2.6 Primeraný preddavok znalcovi na znaleckú činnosť

V období formulácie návrhu súčasnej právnej úpravy znaleckej činnosti navrhovateľ zákona aj v tomto aspekte výstižne a správne konštatoval, že výkon činnosti znalca sa už od začiatku spája s vynaložením finančne náročných výdavkov, a preto treba na zabezpečenie jej riadneho vykonávania poskytnúť znalcovi primeraný preddavok pod podmienkou, ak o to požiada. Ďalej konštatoval, že v konaní pred orgánom verejnej moci je vhodné primeranosť preddavku posúdiť na základe predbežnej konzultácie so znalcom pre každý konkrétny prípad osobitne. V praxi to znamená, že tieto preddavkované sumy sú a zrejme aj budú od prípadu k prípadu rôzne. Preto navrhovateľ konštatoval, že nie je možné určiť výšku paušálnych preddavkov. Mimo konania pred orgánmi verejnej moci je preddavok a jeho primeranosť vecou dohody účastníkov zmluvného vzťahu; vo väčšine týchto prípadov sa predpokladalo uzavretie zmluvy o kontrolnej činnosti, zmluvy o dielo alebo nepomenovanej zmluvy podľa Obchodného zákonníka alebo Občianskeho zákonníka. Zmluvný typ mal závisieť od predmetu zmluvy ako aj od charakteru účastníkov (podnikateľ na podnikateľské účely alebo občan na súkromné účely).

Možnosť odmietnutia vykonania znaleckého úkonu sa viaže na nepriznanie primeranej výšky preddavku. Preddavok pre znaleckú činnosť vykonávanú pre súkromnú sféru treba zložiť, tzn. zaplatiť buď v hotovosti alebo bankovým prevodom. Naopak v konaní pred orgánom verejnej moci sa preddavok a jeho primeraná výška má riešiť v rámci konzultácie, a v konečnom dôsledku sa vymedzuje v konkrétnom rozhodnutí konajúceho orgánu verejnej moci.

Zákon o znalcoch nepriamo ukladá súčinnosťnú povinnosť pre konkrétne osoby konajúce v mene štátu, a to vo forme konzultácie so znalcom o:

- a) primeranej výške preddavku na vykonanie konkrétneho znaleckého úkonu a o
- b) primeranosti stanovenia lehoty.

So stanovenou lehotou na spracovanie a predloženie znaleckého posudku priamo súvisí aj lehota stanovená súdom znalcovi či už ako výsledok konzultácie, alebo direktívnym spôsobom. Žiaduce je legislatívne zakotviť, že legitímnym titulom na nedodržanie tejto lehoty znalcom je aj nevyriešenie správcom katastrálneho operátu (správou katastra) znalcovho návrhu na opravu chyby v katastri, na ktorú znalec pri práci na znaleckom posudku narazil a následne podaním návrhu signalizoval správe katastra. Bez doriešenia podania na opravu chyby v katastri je spracovanie znaleckého posudku osobitne náročné a v časti prípadov nemožné.

Opätovne je v tomto smere potrebné zobrať do úvahy tú skutočnosť, že konajúci orgán štátnej moci nie je výplatným miestom znaleckej odmeny, ale na druhej strane musí zabezpečiť všetky nevyhnutné podmienky na vykonanie znaleckého úkonu. Ďalej v plnom rozsahu zodpovedá za splnenie ústavného práva na konanie bez zbytočných prietáhov. Medzi spomenuté podmienky patrí vhodnosť výberu znaleckého odboru (nie všetky znalecké odbory jednoznačne a transparentne signalizujú pre konajúce orgány vedné oblasti, na ktoré sa vzťahujú), primárne vyvolaných nákladov, ktoré v jednotlivých znaleckých odboroch môžu predstavovať podstatnú časť znaleckej odmeny ako aj reálnosť splnenia lehoty, počas ktorej znalec má vykonať znalecký úkon. Pritom konajúci orgán verejnej moci musí do úvahy zobrať aj subjektívne prekážky na strane znalca (práceschopnosť, výkon funkcie

v zahraničí, viacero predchádzajúcich žiadostí iných orgánov a iné) pri stanovovaní konkrétnej osoby znalca a lehoty.

Neochota zo strany vybraných súdov (až na zriedkavé výnimky) konštruktívne komunikovať so znalcami pretrváva napriek dobre mienenej snahe zákonodarcu pri tvorbe zákona o znalcoch. Je iba málo sudcov, ktorí sú ochotní pred vypísaním uznesenia o ustanovení za znalca a úlohy na vypracovanie znaleckého posudku vykonať so znalcom odbornú diskusiu, aby sa stanovili podmienky na vypracovanie znaleckého posudku vrátane obojstranne prijateľnej lehoty. Časť súdov si zamieňa odbornú dvojstrannú diskusiu za jednostranné rozhodnutie o výške preddavku. Z tohto rezultuje často odmietavé stanovisko znalca, posun termínu spracovania posudku, konflikt súvisiaci s rozsahom práce a rozpor vo výške nákladov pri konečnom vyúčtovaní. Riešením sa ukazuje taká novelizácia § 12 (2c) zákona o znalcoch (odmietnutie znaleckého výkonu znalcom), ktorý by oprávňoval znalca odmietnuť požadovaný znalecký úkon aj v prípade, ak by súd nepriznal preddavok v požadovanom rozsahu a táto finančná čiastka by znalcovi nebola aj zložená.

Záver

Súčasný problém aplikácie praxe v súvislosti s realizáciou znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia sú už dlhodobo vypuklé a v odborných kruhoch kriticky diskutované. Riešenie vedúce k harmonizácii tohto stavu predpokladá sériu synergických opatrení v legislatívnej oblasti, organizačnej oblasti i technologickej oblasti. Príspevok sústreďuje návrhy novelizácie súčasnej právnej úpravy v legislatívnej oblasti, ktoré v súčinnosti s ďalšími opatreniami môžu viesť k celospoločensky požadovanému cieľu, t. j. aby problematika znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia legitímne zaujala v našej spoločnosti svoju nenahraditeľnú a nezastupiteľnú pozíciu.

Zoznam bibliografických odkazov

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 490/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch.

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii v znení neskorších predpisov.

HORŇANSKÝ, I.: Súdnoznalecká činnosť a geodézia, kartografia a kataster nehnuteľností. In *Geodetický a kartografický obzor*, Praha, ročník 56/98, 2010, č. 5, s. 103-109.

HUDECOVÁ, Ľ. a ŠPAČEK, Š.: Byť či nebyť znalcom v odbore geodézia a kartografia. In *Slovenský geodet a kartograf*, Bratislava, ročník 16, 2011, č. 2, s. 12-14.

IŠTVÁNFFY, I. : Znalci z odboru geodézie a kartografie v SR. *Geodetický a kartografický obzor*, Praha, ročník 48/90, 2002, č. 3, s. 59 - 61.

SVOBODA, V.: Neprobádané vody znalectví. Soudních znalců v našem oboru ubývá. In *Zeměměřič*, Praha, ročník 2010, č. 9+10, s. 26.

AKO SA STAŤ ZNALCOM V ODBORE GEODÉZIA A KARTOGRAFIA

HOW TO BECOME AN EXPERT IN THE FIELD OF GEODESY AND CARTOGRAPHY

Ing. Veronika SOJKOVÁ¹, Ing. Silvia GREGUŠOVÁ²

¹ *Stavebná fakulta Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, Ústav súdneho znalectva,
Radlinského 11, 813 68 Bratislava, 02/59 274 612*

e-mail: veronika.sojkova@stuba.sk

² *Stavebná fakulta Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, Ústav súdneho znalectva,
Radlinského 11, 813 68 Bratislava, 02/59 274 712*

e-mail: silvia.gregusova@stuba.sk

Abstract

The paper discusses how to become an expert in the field of geodesy and cartography. Here are the requirements for entry into the list of experts and the extent and content of professional examinations of experts, which is necessary for an applicant for entry in the list of experts.

Keywords: court expert, court experts' activities in the branch of geodesy and cartography, legislation

Úvod

Podmienky výkonu znaleckej činnosti upravuje zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Tento zákon upravuje práva a povinnosti znalcov, ako aj podmienky činnosti znaleckých ústavov a pôsobnosť Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len ministerstvo) pri výkone ich činnosti. Zákon bol doteraz 6-krát novelizovaný a v súčasnosti sa pripravuje jeho ďalšia novelizácia.

Inštitút znalca je definovaný v § 2, ods. 1 zákona: „Znalcom je fyzická alebo právnická osoba splnomocnená štátom na vykonávanie znaleckej činnosti podľa uvedeného zákona, ktorá je zapísaná v zozname znalcov alebo je ustanovená za znalca, prekladateľa alebo tlmočníka podľa § 15 zákona (tzv. znalec ad hoc).“

Rozdelenie znaleckých odborov a odvetví v Slovenskej republike rieši Príloha č. 3 Inštrukcie MS SR č. 7/2009 o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti. V zmysle uvedenej prílohy sa znalecký odbor 15 00 00 Geodézia a kartografia člení na dve odvetvia: 15 01 00 Geodézia a 15 02 00 Kartografia a fotogrametria.

1. Zápis do Zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov

Do zoznamu znalcov zapíše ministerstvo do 60 dní od doručenia žiadosti fyzickú osobu, ktorá spĺňa nasledovné podmienky:

- je spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu,
- je bezúhonná,
- získala vzdelanie v odbore, ktorý je predmetom písomnej žiadosti o zápis,

- skončila osobitné vzdelávanie o spôsobe výkonu činnosti podľa tohto zákona, tzv. „odborné minimum“,
- vykonáva prax v odbore, ktorý je predmetom činnosti, v prípade znalcov v trvaní najmenej sedem rokov,
- zložila skúšku z odboru alebo odvetvia, ktoré je predmetom žiadosti o zápis a ktorou preukazuje svoju odbornú spôsobilosť, tzv. „odbornú skúšku“.
- úspešne skončila špecializované vzdelávanie, ak ide o zapísanie do zoznamu pre odbor alebo odvetvie, v ktorom je takéto vzdelávanie ustanovené vykonávacím predpisom,
- disponuje materiálnym vybavením, postačujúcim na výkon činnosti v odbore alebo odvetví, ktoré je predmetom písomnej žiadosti o zápis.
- nebola v posledných troch rokoch právoplatne vyčiarknutá zo zoznamu podľa § 27 ods. 3 písm. d) zákona alebo ktorej nebol uložený zákaz výkonu činnosti podľa § 27 ods. 3 písm. c) zákona,
- zložila sľub.

K písomnej žiadosti o zápis do zoznamu je potrebné pripojiť:

- overené kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní, najmä vysokoškolského diplomu (ak je pre výkon znaleckej činnosti v danom odbore potrebný), maturitného vysvedčenia alebo iných dokladov,
- životopis so zameraním na požadovanú odbornosť,
- overenú kópiu dokladu o úspešnom absolvovaní odborného minima, nie staršiu ako tri roky,
- overenú kópiu dokladu o úspešnom absolvovaní odbornej skúšky, nie staršiu ako tri roky,
- doklad o dĺžke odbornej praxe žiadateľa, ktorý možno v osobitných prípadoch nahradiť čestným vyhlásením (osobitným prípadom je najmä zánik podnikateľa alebo inej organizácie, v ktorej žiadateľ vykonával odbornú prax, v osobitných prípadoch je odbornou praxou i vykonávanie znaleckej činnosti). Ďalšími prílohami žiadosti sú výpis z registra trestov, nie starší ako tri mesiace, doklady preukazujúce materiálne vybavenie potrebné na výkon činnosti v zapisovanom odbore alebo odvetví (napríklad osvedčená kópia nájomnej zmluvy, inventarizačný súpis hnutel'ných vecí a nehnuteľností), ktoré nesmú byť staršie ako tri mesiace, alebo čestné vyhlásenie o skutočnosti, že osoba žiadajúca o zápis do zoznamu týmto materiálnym vybavením disponuje.

Žiadateľ o zápis do Zoznamu znalcov v odbore Geodézia a kartografia nemusí mať vysokoškolské vzdelanie. Zákon zároveň pre uvedený znalecký odbor nepredpisuje žiadne povinné špecializované vzdelávanie tak, ako v niektorých iných odboroch, napríklad v odboroch Stavebníctvo, alebo Doprava cestná.

Tabuľka 1 ukazuje prehľad podmienok pre zápis do Zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov a spôsoby preukázania ich splnenia.

Tab. 1 Podmienky pre zápis do Zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov a spôsoby preukázania ich splnenia

č.	Podmienka	Spôsob preukázania splnenia podmienky
a	spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu	
b	bezúhonnosť	Výpis z Registra trestov, nie starší ako 3 mesiace
c	získané vzdelanie v odbore, ktorý je predmetom písomnej žiadosti o zápis	overené kópie dokladov o dosiahnutom vzdelaní, najmä vysokoškolského diplomu, maturitného vysvedčenia alebo iných dokladov
d	ukončené osobitné vzdelávanie o spôsobe výkonu činnosti podľa tohto zákona, tzv. „odborné minimum“	overená kópia dokladu o úspešnom absolvovaní odborného minima, nie staršia ako tri roky
e	výkon praxe v odbore , ktorý je predmetom činnosti, v prípade znalcov v trvaní najmenej 7 rokov	životopis so zameraním na požadovanú odbornosť, doklad o dĺžke odbornej praxe žiadateľa, ktorý možno v osobitných prípadoch nahradiť čestným vyhlásením (osobitným prípadom je najmä zánik podnikateľa alebo inej organizácie, v ktorej žiadateľ vykonával odbornú prax, v osobitných prípadoch je odbornou praxou i vykonávanie znaleckej činnosti
f	zloženie skúšky z odboru alebo odvetvia, ktoré je predmetom žiadosti o zápis a ktorou sa preukazuje odborná spôsobilosť (tzv. odborná skúška)	overená kópia dokladu o úspešnom absolvovaní odbornej skúšky, nie staršia ako 3 roky
g	disponovanie materiálnym vybavením, postačujúcim na výkon činnosti v odbore alebo odvetví, ktoré je predmetom písomnej žiadosti o zápis	doklady preukazujúce materiálne vybavenie potrebné na výkon činnosti v danom odbore/ odvetví nie staršie ako 3 mesiace (napr. osvedčená kópia nájomnej zmluvy, inventarizačný súpis hnutelných vecí a nehnuteľností), alebo čestné vyhlásenie o skutočnosti, že osoba žiadajúca o zápis do zoznamu týmto materiálnym vybavením disponuje
h	úspešné ukončenie špecializovaného vzdelávania ak ide o zapísanie do zoznamu pre odbor alebo odvetvie, v ktorom je takéto vzdelávanie ustanovené vykonávacím predpisom	osvedčená kópia Osvedčenia o absolvovaní špecializovaného vzdelávania v danom odbore
i	Skutočnosť, že žiadateľ nebol v posledných 3 rokoch právoplatne vyčiarknutý zo zoznamu podľa § 27 ods. 3 písm. d) alebo mu nebol uložený zákaz výkonu činnosti podľa § 27 ods. 3 písm. c),	nepreukazuje žiadateľ*
j	zloženie sľubu znalca	nepreukazuje žiadateľ**

* evidenciu vedie ministerstvo

** evidenciu vedie ministerstvo – sľub sa skladá slávnostným spôsobom, verejne, pred zápisom znalca do zoznamu

Ak ide o zápis právnickej osoby – v tomto prípade znaleckej organizácie alebo znaleckého ústavu v znaleckom odbore Geodézia a kartografia - je potrebné predložiť doklady preukazujúce jej špecializáciu, nie staršie ako tri mesiace. Špecializácia právnickej osoby je hlavné zameranie činnosti právnickej osoby žiadajúcej o zápis do zoznamu, ktoré sa preukazuje:

- výpisom z obchodného registra,
- osvedčenou kópiou zakladateľskej listiny,
- iným dokladom preukazujúcim jej vznik.

2. Obsah a rozsah odbornej skúšky znalca

Účelom odbornej skúšky je zistiť, či žiadateľ má potrebné vedomosti a je dostatočne prakticky pripravený na riadny výkon znaleckej činnosti. Odbornú skúšku zabezpečuje ministerstvo alebo ministerstvom poverený znalecký ústav („organizátor skúšky“). Na odbornú skúšku sa musí žiadateľ prihlásiť písomne. Prihláška sa podáva na ministerstvo a musí obsahovať nasledovné údaje:

- meno a priezvisko žiadateľa,
- adresu jeho trvalého pobytu,
- adresu zamestnávateľa,
- odbor (-y) a odvetvie (-ia), z ktorého/ ktorých má záujem vykonať odbornú skúšku.

Ministerstvo na základe počtu písomných prihlášok po dohode s organizátorom skúšky určuje termín odbornej skúšky. V každom odbore a odvetví sa uskutoční **najmenej jedna odborná skúška v kalendárnom roku**. Organizátor skúšky zašle žiadateľovi pozvánku na odbornú skúšku najneskôr osem týždňov pred termínom odbornej skúšky. Súčasťou pozvánky na odbornú skúšku je zoznam základných okruhov otázok na odbornú skúšku. Náklady na vykonanie odbornej skúšky uhrádza žiadateľ.

Odborná skúška znalca sa skladá z písomnej a ústnej časti. Písomná časť sa skladá z desiatich otázok z teórie a zo znaleckého posudku. *Otázkami z teórie* sa preukazuje najmä znalosť všeobecne záväzných právnych predpisov o podmienkach výkonu znaleckej činnosti a znalosť odborných predpisov v danom odbore a odvetví. *Znaleckým posudkom* sa preukazuje najmä aplikácia odborných predpisov, postupov a metodiky pri vypracovaní úkonov znaleckej činnosti v danom odbore a odvetví a odborné vedomosti na konkrétnom prípade. Správna odpoveď na každú otázku z teórie sa hodnotí jedným bodom a správne vypracovaný znalecký posudok sa hodnotí najviac 15 bodmi. Na zúčastnenie sa na ústnej časti odbornej skúšky je potrebné získať minimálne 20 bodov, z toho aspoň 12 bodov za znalecký posudok. Žiadateľ, ktorý nezíska minimálny počet bodov, nemá právo zúčastniť sa na ústnej časti odbornej skúšky. Na ústnej časti odbornej skúšky sa u žiadateľa pohovorom preukazuje najmä jeho doterajšie odborné pôsobenie z hľadiska praktických skúseností a osobné predpoklady na výkon znaleckej činnosti.

Odbornú skúšku vykoná žiadateľ pred skúšobnou komisiou zloženou z troch členov. Predsedu a ďalších členov skúšobnej komisie vymenúva a odvoláva minister spravodlivosti Slovenskej republiky. Členom komisie je vždy jeden zástupca ministerstva. Predsedom komisie môže byť len znalec z odboru alebo odvetvia, z ktorého sa vykonáva odborná skúška. Skúšobná komisia je schopná uznášať sa, ak sú prítomní všetci jej členovia. Skúšobná komisia sa uznáša na výsledku písomnej časti a ústnej časti skúšky väčšinou hlasov. Člen skúšobnej komisie sa nesmie zdržať hlasovania. Výsledok odbornej skúšky sa hodnotí

klasifikačnými stupňami: vyhovel/nevyhovel. Organizátor skúšky vydá žiadateľovi o výsledku odbornej skúšky písomný doklad. Žiadateľ, ktorého odborná skúška bola hodnotená klasifikačným stupňom nevyhovel, je oprávnený vykonať opravnú odbornú skúšku z toho istého odboru alebo odvetvia najskôr po uplynutí šiestich mesiacov od jej vykonania.

Zoznam bibliografických odkazov

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 490/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Inštrukcia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 7/2009 o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti.

ZNALECKÉ DOKAZOVANIE - POSTUP A SKÚSENOSTI

COURT EXPERT – AND EXPERIENCE

Ing. Štefan ŠPAČEK
GeoScan, s.r.o Bratislava - konateľ
znalec z odboru geodézie
e-mail: spacek@chello.sk

Abstract

The objective of the article is to address experience with work of expert opinion in the process of protection of property rights in real estate market in the legal framework of the Slovak Republic. The article is dealing with the implementation of court resolutions based on the court expert from Department of Geodesy and Cartography and describes roles of individuals and institutions participating in the process.

Keywords: court expert, order of the court, court expert reference, cadastre of real estate

Úvod

Znalecké dokazovanie je jedným z hlavných dôkazných prostriedkov. Pre jeho význam a časté využitie má právna úprava znaleckého dokazovania osobitné miesto v občianskom súdnom poriadku. Právna úprava za znalca označuje fyzickú osobu alebo právnickú osobu splnomocnenú štátom na vykonávanie činnosti podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

1. Normatívne základy

Osobu znalca využíva súd v konaní v prípadoch, keď sa v rámci dokazovania dostane do situácie, keď posúdenie skutkového stavu závisí od odborných znalostí a skúseností. Podľa jestvujúcej judikatúry ako aj právnej teórie (Mazák, 2002), súd je povinný ustanoviť znalca aj v prípade, ak predseda senátu, sudcovia prípadne prísediaci disponujú odbornými znalosťami, ktoré by dovoľovali odborne posúdiť predmet konania. Tieto znalosti by totiž nemohli nahradiť objektívne zistenie skutkového stavu mimo orgánu, ktorý o nich rozhoduje.

Ak znalec vypracuje posudok na základe objednávky jedného z účastníkov sporu, takýto posudok je kvalifikovaný ako svedectvo a nemusí byť akceptovaný. Znalec v tomto prípade vystupuje ako svedok.

Na rozdiel od svedka je znalec zameniteľný, pretože poznatky o určitých skutočnostiach založených na odborných znalostiach a odborných skúsenostiach môže v rámci občianskeho súdneho konania vykonať a podať každý, kto má na to potrebné odborné znalosti a skúsenosti. Znalcom môže byť fyzická osoba alebo i právnická osoba v podobe vedeckého ústavu alebo inej inštitúcie.

Znalec, ak ide o fyzickú osobu, je povinný vykonávať znaleckú činnosť osobne, je oprávnený pri vykonávaní úkonu znaleckej činnosti pribrať na posúdenie čiastkových otázok konzultanta z príslušného odboru, avšak opodstatnenosť pribratia konzultanta musí v úkone znaleckej činnosti odôvodniť. Aj v takýchto prípadoch však znalec zodpovedá za celý obsah znaleckého posudku.

Súdy ustanovujú znalca uznesením, v ktorom mu zároveň uložia úlohy resp. naformulujú otázky, na ktoré ma znalec odpovedať. V prípade vysoko odbornej problematiky sa súdy v dôsledku nedostatočných odborných vedomostí a skúseností uchýľujú k všeobecnej formulácii otázok pre znalca. Táto skutočnosť sťažuje prácu znalca a môže viesť u znalca k zameraniu sa na inú časť problematiky, než aká je pre posúdenie danej veci potrebná. Následkom toho je „predražovanie“ znaleckého dokazovania, nakoľko takýto posudok si bude vyžadovať ďalšie doplnenie. Preto je vhodné, aby súd pred formulovaním otázok prekonzultoval danú problematiku so znalcom, a vyhol sa tak následným nejasnostiam, nákladom a zbytočnému predlžovaniu konania. Samozrejme, že každý jednotlivý prípad vykazuje svoje osobitosti, a v ich kontexte treba pristupovať aj k formulovaniu úlohy znalca. Niekedy je dokonca vhodnejšie formulovať otázky znalcovi všeobecnejšie, avšak je potrebné uviesť, z akého skutkového stavu má znalec vychádzať, na čo má prihliadať a s čím sa má vyporiadať. Tam, kde výsledky dokazovania zatiaľ nesvedčia jednoznačne v prospech existencie alebo neexistencie určitej skutočnosti, z ktorej má znalec pri podaní posudku vychádzať, a kde konečný záver bude možné urobiť až v rozhodnutí vo veci samej, možno znalcovi uložiť, aby sa vyjadril alternatívne s prihliadnutím na obe možnosti. Inak by sám znalec hodnotil dôkazy a konal z nich závery, ktoré skutočnosti sú preukázané a ktoré nie, čo prináleží len súdu v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej.

Predpokladom ustanovenia znalca je, ako som už vyššie uviedol, existencia potreby posúdiť určité skutočnosti, resp. skutkový stav len pomocou odborných znalostí a skúseností. Nezáleží pritom, či osobu znalca navrhla sporová strana alebo k takémuto záveru došiel (na rozdiel od sporových strán) súd. Strany majú mať vždy možnosť pred ustanovením znalca sa k potrebe znaleckého dokazovania vyjadriť. Ich súhlas príp. nesúhlas však nemá v podstate žiadne procesnoprávne následky.

Súdy vydávajú uznesenie o vykonaní dokazovania. Súd je nielen oprávnený ale aj povinný riadiť činnosť znalca a k forme a obsahu posudku vydávať pokyny. Na vykonanie posudku sudca dá k dispozícii celý súdny spis. Nie je žiaduce, aby sudca predložil znalcovi celý spis bez formulovania konkrétnych otázok príp. špecifikácie skutkových zistení, ktoré má znalec poňať ako východiskové. V prípadoch, ak je skutkový stav sporný, súd určí, z ktorých skutočností má znalec vychádzať. To znamená, že súd môže určiť, ktorú z predložených (tvrdených) verzií má znalec považovať za východiskový základ (alebo obe verzie sporových strán). Takýto prípad však nastane len vtedy, ak nie je možné objasniť východiskový skutkový stav prostredníctvom svedeckých výpovedí. V zložitejších prípadoch, môže nastať situácia, keď sudca má v určitej oblasti minimálne odborné znalosti a skúsenosti. Preto môže súd v záujme správnej formulácie otázok znalcovi pred vydaním uznesenia nariadiť vypočutie znalca, ktorý mu takýmto spôsobom poskytne pomoc za účasti procesných strán. Súd znalcovi objasní predmet sporu ako aj odlišné posúdenie sporu procesnými stranami alebo ho upozorní na kauzálne a dôkazné požiadavky. V prípade, že znalec má pochybnosti, resp. nejasnosti ohľadne svojej úlohy, môže kedykoľvek žiadať súd o vysvetlenie.

Úlohou znalca nemá byť vykonávanie dôkazov ani právne posúdenie predmetu znaleckého dokazovania. Takáto úloha patrí výsostne len súdu a takúto úlohu súd ani nesmie znalcovi uložiť.

2. Aplikácia normatívnych základov

V úvodnej časti som naznačil v akom rámci sa znalec pohybuje okrem priamych citácií zákonov a vyhlášok, ktoré sa vzťahujú na vykonávanie znaleckej činnosti. Teraz uvediem vzťahy a spoluprácu s orgánmi, úradmi a osobami, s ktorými sa v praxi znalec stretne.

2.1 Súdny, prokuratúra, polícia

Najčastejšie požiadavky na podanie znaleckého posudku dávajú okresné a krajské sudy. Väčšinou sa jedná o vzťah občan – občan, ale sú prípady, kde stoja proti sebe občan – organizácia, alebo občan a štátny orgán.

- Sudy vydávajú uznesenia na vykonanie znaleckého dokazovania, nerešpektujú však to, že vzhľadom na nedostatok znalcov nie je možné stanoviť lehotu na spracovanie posudku v lehote tridsať dní. Prax ukazuje, že aj tie najjednoduchšie prípady trvajú dlhšie.
- Sudy nemajú informáciu, koľko posudkov má znalec vyhotoviť od iných orgánov.
- Podľa zákona o znalcoch, znalec môže vykonanie posudku odmietnuť len v prípade zdravotných problémov a aj to len dočasne a v prípade, ak súd nevyhoví požiadavke vyplatiť zálohu.
- Niektoré sudy pri podaní vyúčtovania nepriznajú náhradu za použitie auta ak znalec vopred nedostal súhlas. Po rokovaní a vysvetlení nepristali ani na požiadavku hneď pri formulácii uznesenia, v ktorom bol znalec ustanovený dať súhlas na použitie auta. Nafotil som na jednej kope všetku techniku, pomôcky a ani to ich nezlomilo.
- Znalec vyhotoví a predloží posudok spolu s vyúčtovaním. Trvá aj niekoľko mesiacov, kým súd vydá uznesenie, že sa priznáva náhrada odmeny a vynaložených nákladov. A nakoniec niektoré sudy preplatia odmenu aj za niekoľko rokov.
- Niektoré formulácie uznesenia – úlohy – sú nejasné a amatérske. Dost' dlho trvalo a aj to len v niektorých súdoch, ktoré konzultujú, naformulovať korektný text uznesenia úlohy. Sudy často nepoužívajú možnosť vypočítania znalca pred spornými stránkami. V mojej praxi sa veľmi prísne dodržiavam textu a určenej úlohy v otázke aj keď viem, že by sa malo skúmať aj viac, alebo inak. Sudcovia sú citliví v otázke svojvoľného rozširovania stanovenej úlohy a už vôbec neznesú ak znalec vysloví názor aj z oblasti práva (pritom skúška na znaleckú činnosť obsahuje aj naštudovanie právnického minima).
- Posudok musí byť stručný, ale jasný, musí obsahovať pracovný postup a použité podklady a najmä jasný záver. Dávať alternatívne riešenia nie je vo všeobecnosti ideálne riešenie. Treba vychádzať z toho, že účastníci sú preto v spore, lebo to nevedia vyriešiť medzi sebou, a z toho, že sudca profesijne nemôže obsiahnuť všetky odbory ktoré mu spadajú do kompetencie. Navyše sa sudcovia ani nechcú rozhodnúť, ak majú na výber. Ak jedna zo strán si vyberie alternatívu jedna druhá alternatívu opačnú, sudca nie je odborník a tak sa spor predlžuje.
- Vždy treba prebrať doporučené listy a reagovať na listy od súdu. Je to ohromne náročné. V súčasnosti majú znalci pridelených viac posudkov na spracovanie. Ak znalec mešká, a to mešká v každom prípade, prichádzajú urgencie, výzvy a vyhrážky na pokutu. Na všetko treba reagovať. Je to náročná administratíva. Každý deň prichádzajú doporučené listy od súdov a na ne treba reagovať.
- V praxi je žiaduce, že hneď ako príde uznesenie a najmä kompletný súdny spis analyzovať úlohu a ak je jednoduchá ihneď ju vykonať – uprednostniť, pretože ak Vám požiadavka súdu leží trištvrte roka, nemôžete mať dobrý pocit a ani kreditu Vašej práce to neprospeje pred stránkami a súdmi.
- Treba si uvedomiť jednu skutočnosť, sudy sú autonómne pri svojom rozhodovaní a reagovať negatívne na ich rozhodnutie sa neopláca. V rozhodovaní nepodliehajú

nikomu, nemajú nadriadeného. Pri rokovaniach a korešpondencii treba vystupovať slušne, úctivo ale dôrazne pri presadzovaní záverov v posudkoch.

- Väčšina požiadaviek na znalecké dokazovanie je z oblasti katastra nehnuteľností a to z technického ale aj právneho úseku, menej z inžiniersko-priemyselnej geodézie a vôbec nie z oblasti kartografie.

2.2 Orgány katastra nehnuteľností

Každý spracovávaný posudok sa začína a končí sa na správach katastra. Po preštudovaní úlohy a spisu je nutné požiadať o podklady z dokumentácie. Znalec si musí uvedomiť zásadu, že nesmie podceňiť žiadny technický podklad, ktorý bol v danom území spracovaný. Pri súdnych konaniach po rozhodnutí sa vo väčšine prípadoch mení stav evidovaný v katastrálnom operáte. Veľmi citlivo treba reagovať na posudzovanie platného právneho stavu a na predmet sporu. Spor vznikol možno aj preto, že právny stav je chybný a mení vlastnícke vzťahy, alebo a to najmä, priebeh hranice bol nesprávne určený. Komerčný geodet vychádza z platných právnych vzťahov, znalec musí ísť hlbšie a musí skúmať katastrálny operát, obdobie vzniku mapy, jej kvalitu a v poslednom čase aj prevod z analógového tvaru do číselného. Niektoré postrehy z praxe.

- Vyskytujú sa problémy dostať sa do listinnej dokumentácie správy katastra, pracovníkom nestačí znalecký preukaz a predloženie uznesenia o ustanovení za znalca. V takom prípade je nutné požiadať o spoluprácu príslušného sudcu. Je to predlžovanie termínu na spracovanie posudku.
- Správy katastra nemajú prax pri práci s rastrovými údajmi skenovaných máp. Chýba im prehľad o tom aká mapa je skenovaná, kedy vznikla a ako, vydávajú rastrové mapy zo súvislého zobrazenia, alebo nevydajú vôbec s odkazom, však tam je spracovaný a schválený Register obnovenej evidencie pozemkov (ROEP). Ak vydajú raster, chýba k nemu transformácia. Neostáva iné, len navštíviť Geodetický a kartografický ústav Bratislava a tam získať potrebné podklady. Čo je však horšie, vydávajú nesprávne rastrové mapy aj komerčným geodetom, ktorí vytyčujú hranice alebo vyhotovujú geometrické plány. Takto chybné vyhotovený geometrický plán úradne overia a už je podklad pre vznik súdneho sporu.
- Musíme sa zastaviť aj pri hraniciach katastrálnych území. Postup ako sa určovali v rámci ROEP je nesprávny, rovnako ako nadradovanie výmery parciel nad polohou a tvarom parcely. Pri tvorbe ROEP správy katastra podmieňovali postup prác prevzatím katastrálnej hranice zo susedných území, kde už bola hranica číselne určená. Tým sa stalo, že sa menil tvar a výmera prihraničných pozemkov a mnohé sporné pozemky aj zanikli. Navrhovali sme, aby v súlade s katastrálnym zákonom určenie digitálnej katastrálnej hranice predchádzalo tvorbe ROEPu. V ďalšom postupe katastrálne hranice vzájomne vyrovnáť a tam, kde to nie je možné, komisionálne určiť, stabilizovať a geodeticky zamerať. Zásahy a zmeny do prihraničných pozemkov vyrovnáť geometrickými plánmi.
- Stretávame sa aj s neochotou zaslať podklady mailom, resp. podklady skenovať a poslať. Pracovníci na niektorých okresoch dávajú najavo, a to aj slovné, akoby znalec bral prácu domácim geodetom. Znalec by nemal vykonávať činnosť pre súdy mimo svojho bydliska alebo najbližšieho okolia, ale v súčasnosti to nie je možné dodržať. Tridsaťdňová lehota v takýchto prípadoch je nereálna, naviac ak treba okrem geodetických prác, analýzy, riešenia, vyhotoviť aj geometrický plán.

Nechápu to ani sudcovia a požadujú dodržať tridsaťdňovú lehotu a použitie motorového vozidla schvália len na jednu cestu.

2.3 Komora geodetov a kartografov

Znalci z odboru geodézie a kartografie profesionálne patria pod KGK, ale ich činnosť nie je riadená týmto orgánom. Vzťahy by mali byť nasledovné:

- Znalec by mal byť aj autorizovaným geodetom
- KGK by mala rešpektovať vzdelávanie znalcov, ktoré má svoje zákonitosti.
- Znalec podľa zákona musí byť poistený, ale rovnaké poistenie musí uhradiť aj ako člen KGK, pričom podľa písomnej informácie z poisťovne dvojité plnenie v prípade poistnej udalosti neprichádza do úvahy.
- KGK nemôže zasahovať do činnosti znalca ani v prípade sťažnosti od účastníkov súdneho prípadu. V súdnom spore existuje zákonom stanovený postup odvolacieho konania a právoplatnosti rozhodovania.
- Všeobecne súčasný praktizovaný stav v KGK je v rozpore s myšlienkou autorizácie výsledkov geodetických a kartografických prác. Nie je správne, ak vyhotoviteľ si sám autorizačne overí svoje výsledky. Stráca sa význam kontroly a autorizácia je len formálne potvrdenie toho, čo žiadajú príslušné normy.

2.4 Advokáti

Právne zastupovanie účastníkov súdneho sporu sa priamo dotýka znaleckej činnosti. Na súdnom pojednávaní advokáti znalcom kladú otázky a preto treba vedieť predvídať a na pojednávanie sa pripraviť.

- Právni zástupcovia požadujú pozvanie na komisionálne prerokovanie a geodetické meranie. Znalec má povinnosť pozvať účastníkov sporu, to znamená navrhovateľa a aj odporcu, ale nemusí sa starať o to, kto koho zastupuje a koho si na rokovanie prizve.
- Nie je správne ak geodet – znalec počas merania oznamuje čiastkové výsledky, hodnoty merania, alebo nechá do svojej práce hovoriť advokátov. Dobré je však pred meraním vysvetliť, ako bude postupovať a akú prípravu na meranie vykonal.
- Znalecký posudok pred pojednávaním posudzujú a pripomienkujú obe zúčastnené strany, ale najmä advokáti. Stávajú sa prípady, že odborných poradcov pre advokátov vykonávajú iní geodeti a na pojednávanie prinášajú dotazy typu aká je dovoľená odchýlka merania, prípadne akú mapu znalec použil na vypracovanie posudku. Nie je správne, ak sa pre laickú verejnosť, a za takú treba považovať aj advokáciu, dávajú informácie o „dovolených“ odchýlkach merania. Mali by sme si zvyknúť na to, že súčasné technológie, ale aj zvýšená citlivosť na dodržiavanie výmery pozemkov (cena nehnuteľnosti sa stále odvodzuje od výmery) narušuje zaužívaný princíp posudzovania výsledkov geodetických prác prípustnými toleranciami. Tieto sú použiteľné pre vzťah dvoch geodetov ako vnútorná pomôcka a diskusia o výsledkoch merania. Stali sa aj prípady, keď advokát použil „dovolenú odchýlku“ a žiadal posunutie hraničného bodu práve o túto hodnotu – veď je to dovoľené.

Záver

Geodetické práce vykonávané pre znalecké dokazovanie sú náročné najmä z hľadiska poznania katastrálneho operátu ak sa jedná o posudok z oblasti katastra nehnuteľností. Pri tejto činnosti musí geodet poznať pôvod vzniku vlastníckych vzťahov a mapového operátu. Náročnosť prác je zvýšená rôznorodosťou mapového operátu, obdobím vzniku vlastníckych vzťahov a zvýšeným záujmom o ochranu vlastníckych práv k nehnuteľnostiam. Netreba zabúdať na jedno: „pozemky sa vzájomne nesúdia, ale súdia sa ľudia“ a tak je potrebné aj pristupovať k účastníkom súdneho sporu. Na posudzovanie geodetických, projekčných, ale aj realizačných stavebných alebo konštrukčných prác v inžinierskej geodézii prevláda analýza výsledkov merania s technickými normami. Vyhotovenie znaleckého posudku nie je len technická záležitosť, ale aj získanie dôvery k svojej práci a tá je základom úspechu.

Zoznam bibliografických odkazov

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

MAZÁK, J. 2002. *Základy občianskeho procesného práva*. Bratislava: IURA EDITION spol. a. s. o., 2002. 261 s., ISBN 978-80-8078-1743.

CHRAPKOVÁ, L. *Znalecké dokazovanie v civilnom procese na Slovensku*. Praha: Katedra občianskeho práva Právnickej fakulty UK v Prahe.

PROBLÉMY S VYÚČTOVANÍM ZNALECKÝCH ÚKONOV

PROBLEMS RELATED TO CLEARANCE OF ACTS PERFORMED BY EXPERTS

Ing. Jozef Bujňák

*Pracovisko: Krajský pozemkový úrad Prešov, Masarykova 10, 080 01 Prešov,
e-mail: jozef.bujnak.ppo@3s.land.gov.sk*

Abstrakt

Účelom príspevku je ilustrácia praktických problémov vznikajúcich v priamej súvislosti s vyúčtovaním znaleckých úkonov. Tieto problémy spôsobujú pokles záujem o vykonávanie znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia. Príspevok sa venuje aj súdnej praxi postavenej na subjektívnych názoroch sudcov pri priznávaní a krátení odmeny znalcov a taktiež ďalším problémom, ktoré vznikajú v rámci výkonu znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia.

Keywords: geodesy and cartography, the compensation costs, pay for court expert, flat rates, legislation, cooperation with courts

Úvod

Pojem znalecká činnosť vymedzuje ustanovenie § 16 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z.z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon). Podľa daného ustanovenia, znalecká činnosť je špecializovaná odborná činnosť vykonávaná za podmienok uvedených v zákone. Ustanovenie § 2 ods. 4 zákona následne stanovuje, že znalec vykonáva svoju činnosť pre zadávateľa za odmenu, náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času (ďalej len znalečné); ak je zadávateľov viac, zodpovedajú za zaplatenie znalečného spoločne a nerozdielne. V odmene sú zahrnuté aj náklady spojené s povinným poistením znalca, výdavky spojené so vzdelávaním a overovaním odbornej spôsobilosti a výdavky spojené s obstaraním potrebného materiálneho zabezpečenia na výkon činnosti.

Vyhláška č. 491/2004 Z.z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov (ďalej len vyhláška) napriek nepomerným rozdielom v nákladovosti materiálneho zabezpečenia znalcov z jednotlivých odborov, nerozlišuje výšku odmeny podľa odborov. Znalec z odboru geodézia a kartografia má neporovnateľne vyššie náklady na technické vybavenie svojej činnosti, ku ktorej neodmysliteľne patrí meračská, zobrazovacia a výpočtová technika, špeciálne programové vybavenie na grafické spracovanie dát a výpočtové práce ako znalec iného odboru.

K vyššie uvedeným nedostatkom všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti odmeňovania za znalecké úkony sa pričleňuje aj smerovanie ustálenej súdnej praxe, podľa ktorej nie je možné do hotových výdavkov znalcov zahrnúť náklady napr. za prenájom stanice GNSS, a to z dôvodu, že súdny znalec je povinný pred zápisom do zoznamu znalcov predložiť vyhlásenie, že má materiálne vybavenie postačujúce na výkon činnosti vo svojom odbore.

Z vyššie uvedených dôvodov dochádza k narastajúcemu nezáujmu znalcov z odboru geodézie a kartografie o znaleckú činnosť, ktorý bude nutné v budúcnosti riešiť či už prijatím legislatívnych zmien, alebo zmenou ustálenej súdnej praxe.

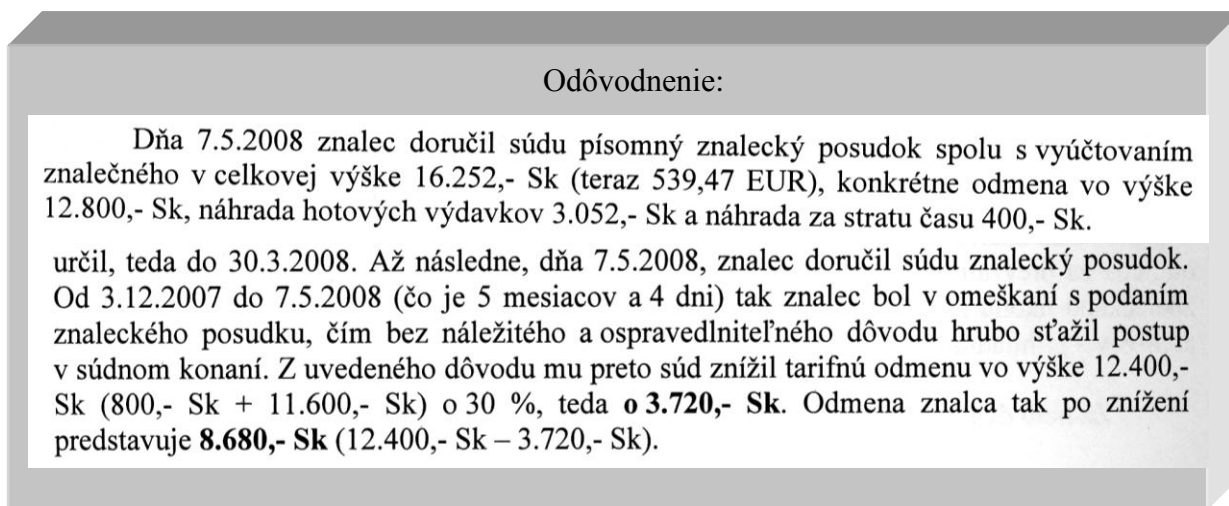
1. Vypracovanie uznesení o znalečnom

V uznesení súdu o pribratí znalca do konania, konajúci súd súčasne uloží znalcovi lehotu na predloženie znaleckého posudku. Znalec vypracuje znalecký posudok a súdu ho predloží spolu s vyúčtovaním znalečného. Na druhej strane súčasná právna úprava nestanovuje termín, do ktorého je konajúci súd povinný vypracovať uznesenie o znalečnom. V praxi sa vyskytujú prípady, že rozsudok súdu spolu s geometrickým plánom ako súčasťou znaleckého posudku bol zapísaný v katastri nehnuteľností po dobu troch rokov, avšak znalec nemal právoplatné uznesenie o znalečnom.

Za účelom priblíženia smerovania ustálenej súdnej praxe z pohľadu znalca som sa v tejto časti snažil ilustrovať najčastejšie v praxi sa vyskytujúce problémy súvisiace s priznávaním odmeny znalca. Z daného dôvodu som túto časť príspevku rozdelil do troch najčastejšie sa vyskytujúcich okruhov.

1.1 Oneskorené vypracovanie uznesení o znalečnom

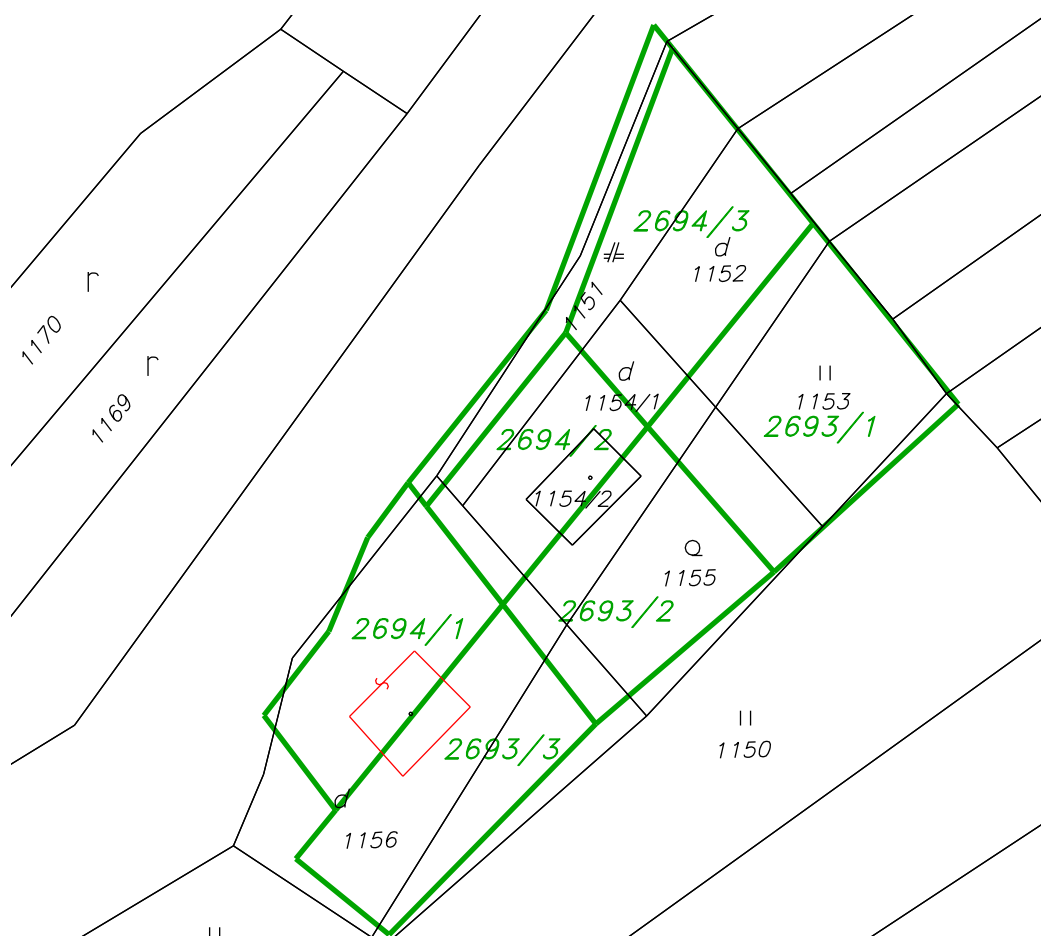
V súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov bol vypracovaný znalecký posudok v požadovanom rozsahu. Okresný súd Bardejov znížil znalečné zo sumy 539,47 € na 392,70 € z dôvodu, že znalecký posudok bol vypracovaný po lehote o 5 mesiacov a 4 dni. Okrem toho neuznal odmenu za preberanie údajov z katastra, bádanie v archíve a ostatné kancelárske práce, pretože táto činnosť je súčasťou paušálnej odmeny v sume 200,- Sk (§ 5 písm. c) vyhlášky, kde je stanovená fixná položka vo výške 6,64 €). Konajúci súd toto striktné uznesenie vypracoval 2 roky a tri mesiace po odovzdaní znaleckého posudku. Obrázok 1 ukazuje výber z uznesenia súdu.

Obr.1 Výber z uznesenia súdu

Súd pri uznávaní znalečného taktiež nezohľadňuje reálnu náročnosť výkonu znaleckej činnosti. V obdobnom prípade bolo úlohou znalca vytýčiť vlastnícku hranicu medzi parcelami registra C KN č. 1154/1, 1155 a parcelami C KN č. 1152, 1153. Jeden z účastníkov tvrdil, že oplotenie má postavené podľa pôvodného geometrického plánu, na základe ktorého odkúpil pozemok na výstavbu chaty. Z tohto dôvodu okrem zamerania skutkového stavu bolo potrebné vyhládať identické body pôvodnej meračskej priamky ortogonálnej metódy podľa záznamu podrobného merania zmien z geometrického plánu a následne zrekonštruovať

pôvodný stav podľa právnych listín. Súčasný stav registra C KN bol určený fotogrametrickou metódou pri THM. Rozdiel oproti pôvodnému zákresu je zrejмый z nižšie priloženého obrázku č. 2. Okrem toho sporná lokalita sa nachádza v odľahlej a ťažko prístupnej časti cca 2 km od zastavaného územia obce.

Obr. 2 Snímka z grafickej časti znaleckého posudku

Obdobná situácia nastala aj na Okresnom súde v Prešove, kde súd uložil znalcovi poriadkovú pokutu vo výške 70,- €. Následne po doručení znaleckého posudku znalečné skrátil o 40% z dôvodu omeškania. V uznesení o znalečnom potom ešte z krátenej odmeny odpočítal poriadkovú pokutu 70,- €. Takto z pôvodne vyúčtovanej sumy 420,- € bola priznaná odmena iba 182,- €.

Problémy s dodržaním lehoty na podanie znaleckého posudku pritom zapríčiňuje aj neúplnosť súdnych spisov. Súdne spisy často obsahujú veľmi málo podkladov, resp. žiadne. Neobsahujú kúpne zmluvy, geometrické plány alebo pôvodné listiny potrebné na objasnenie skutkového stavu. Z tohto dôvodu je potrebné v rámci znaleckej činnosti vyhľadávať podklady vo všeobecnej dokumentácii katastra nehnuteľností alebo v archívoch (vyvlastňovacie rozhodnutia, pôvodné geometrické plány, záznamy podrobného merania zmien, grafické plány z pozemkovej reformy a pod.).

Časť súdov pritom neuznáva čas vynaložený na tieto činnosti ako čas účelne vynaložený. V uznesení to konajúci súd mnohokrát odôvodní znením § 5 písm. c) vyhlášky, podľa ktorého

znalcovi patrí paušálna odmena za prešetrovanie pri vykonaní znaleckého úkonu vo výške 6,64 €; prešetrovaním sa rozumie najmä nahliadnutie do registrov alebo archívov s prihliadnutím na § 16 ods. 2 písm. c) zákona. Skutočnosť, že nahliadnutím do archívu sa častokrát rozumie niekoľkohodinové bádanie v archíve v tomto prípade nie je zohľadnené.

1.2 Bezdôvodná redukcia znalečného za rozsah spracovania znaleckého posudku

Krajský súd v Prešove uznesením uložil znalcovi vypracovať úradne overený geometrický plán (obrázok č. 3) na časť pôvodnej pozemkovoknižnej parcely nachádzajúcej sa v priemyselnom komplexe žalovaného. Konajúci súd v uznesení skrátil znalečné na 1/3 z dôvodu, že geometrický plán požadoval iba na novovytvorené parcely registra C KN č. 1282/3, 1283/2, 1284/2, 1285 a 1286/2. Ostatné parcely riešené v geometrickom pláne č. 1286/4 a 1282 nežiadal a preto po dôkladnom odbornom posúdení krátil znalečné na 1/3 z účtovanej sumy. Proti tomuto uzneseniu nebolo prípustné odvolanie. Skutočnosť, že zmena hraníc novovytvorených parciel registra C KN č. 1282/3, 1283/2, 1284/2, 1285 a 1286/2 sa priamo dotkla aj hraníc susedných pozemkov, nebola v danom prípade konajúcim súdom akceptovaná.

Obr. 3 Výrez z vypracovaného geometrického plánu

1.3 Krátenie účtovaných položiek znaleckých úkonov

Okresný súd Košice I. v uznesení o priznaní znalečného zlučil niekoľko znaleckých úkonov (spracovanie vektorovej kresby z RES, preberanie dát zo ZPMZ geometrických plánov, výpočet súradníc nových lomových bodov, vykreslenie zmien a následný výpočet

plôch) do jedného úkonu s hodinovou sadzbou za dve začaté hodiny znaleckej činnosti, a to s odôvodnením, že na tieto práce postačujú dve hodiny a nemusia byť účtované ako päť položiek v rozsahu 8 hodín znaleckej činnosti. Pri priznávaní odmeny za vykonanú znaleckú činnosť sa často jedná o výlučne subjektívne hodnotenie súdu bez akéhokoľvek poznania podkladov a skutočne vykonanej práce znalca. Výsledný produkt je obrázok, z ktorého sa nedá zistiť, aká časovo a odborne náročná práca bola na jeho vypracovanie vynaložená.

2. Požiadavky na vypracovanie dodatkov k znaleckému posudku

V súdnej praxi sa stretávame s prípadmi, keď sa žaloba opiera o nepresné alebo zavádzajúce informácie. Následne po spracovaní znaleckého posudku účastníci menia petit žaloby a z toho vyplýva potreba vypracovania dodatkov k znaleckým posudkom.

2.1 Požiadavky na doplnok k znaleckému posudku po niekoľkých rokoch od podania pôvodného znaleckého posudku

Pôvodný znalecký posudok s alternatívami na reálne rozdelenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bol vypracovaný pred deviatimi rokmi. V súčasnom období súd žiada o predloženie úradne overeného geometrického plánu podľa jednej zo súdom vybranej alternatívy.

V niektorých prípadoch je problematické spracovať geometrický plán podľa pôvodnej alternatívy, pretože od tohto obdobia došlo k zapísaniu registra obnovenej evidencie pozemkov do príslušného katastra nehnuteľností. Došlo k zmene alebo preurčeniu pôvodných hraníc súboru E KN, k spracovaniu nečíselnej vektorovej katastrálnej mapy a podobne. Za danej situácie je potrebné navrhnutú deľbu prepracovať na nové dáta. Samozrejme tento čas a úkony nie sú súdom akceptované, pretože za tieto práce už bola priznaná odmena.

2.2 Požiadavky na doplnok k znaleckému posudku s úplným prepracovaním pôvodného úradne overeného geometrického plánu

Pri podávaní žaloby bol nedostatočne zistený skutkový stav. Po spracovaní znaleckého posudku s úradne overeným geometrickým plánom sa objavia nové okolnosti, pre ktoré je potrebné prepracovať geometrický plán s novým meraním v novej realizácii geodetického súradnicového systému S-JTSK v JTSK03. Aj v tomto prípade je súdom ťažko akceptovateľné a nepochopiteľné, prečo je potrebné nové meranie, ak to pôvodne bolo správne. Nie sú akceptované stanoviská znalca, že s odstupom času sa mení štruktúra dát v katastri nehnuteľností ako aj požiadavky na nové formáty XML, VGI, VGPt a pod.

Záver

Účelom vypracovania môjho príspevku bolo poukávanie na praktické nedostatky pri priznávaní a krátení odmeny znalcov za vynaloženú znaleckú činnosť, ktorá je mnohokrát postavená výlučne na subjektívnych názoroch sudcov. Ilustráciou činností, ktoré predchádzajú vypracovaniu znaleckého posudku som sa snažil poukázať na príliš striktný prístup súdov pri priznávaní a krátení znaleckého, ktorý nezodpovedá skutočne vynaloženým úkonom znalca pri vykonávaní znaleckej činnosti. Všetky tieto vyššie pomenované negatívne aspekty pri odmeňovaní znalcov môžu mať dopad na stále narastajúci nezáujem znalcov z odboru geodézie a kartografie o znaleckú činnosť. Nezáujem o znaleckú činnosť v odbore geodézia a kartografia v značnej miere vyvoláva aj nerovnomerné postavenie medzi znalcom a súdom v oblasti odmeňovania za vykonanú znaleckú činnosť. Na jednej strane sú súdy oprávnené

ukladať znalcom sankcie a poriadkové opatrenia, na druhej strane znalec nemá voči súdu nástroj na vymáhanie priznaného znalečného ani záruku na objektívne posúdenie jeho nárokov na výšku súdom priznanej odmeny. K tomuto nerovnomernému stavu medzi postavením súdu a znalca v oblasti odmeňovania za vykonanú znaleckú činnosť sa pridružujú aj ďalšie negatívne aspekty spojené so znaleckou činnosťou a to častá nespokojnosť neúspešných účastníkov súdneho konania, ktorá je mnohokrát spojená až so šikanáciou znalca neúspešnými účastníkmi konania vo forme opakovaných sťažností a trestných oznámení voči znalcovi.

Nezanedbateľnou stránkou znižujúcou záujem o znaleckú činnosť je taktiež vysoké odvodové zaťaženie znalcov a povinnosť znalcov na úhradu správnych poplatkov, táto skutočnosť sa však týka znalcov všetkých odborov nie len znalcov z odboru geodézie a kartografie. Čo sa týka povinnosti úhrady správnych poplatkov vo forme kolkových známok znalcami za úradne overenie geometrického plánu pre súdne konanie, táto povinnosť je podľa môjho názoru duplicitná, nakoľko úhrada súdnych a správnych poplatkov sa v zásade prenesie na neúspešného účastníka konania, ktorý už raz konajúcemu súdu uhradil súdny poplatok, resp. jeho náhradu.

Zoznam bibliografických odkazov

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov.

PREČO MÁME NEDOSTATOK ZNALCOV V ODBORE GEODÉZIA A KARTOGRAFIA

WHY THERE IS A LACK OF COURT EXPERTS IN THE BRANCH OF GEODESY AND CARTOGRAPHY

Ing. Ľubica HUDECOVÁ, PhD.

*Stavebná fakulta Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, Katedra mapovania
pozemkových úprav, Radlinského 11, 813 68 Bratislava, 02/59 274 530
e-mail: lubica.hudecova@stuba.sk*

Abstract

Decrease of interest in the court expert activities is observable and widely discussed among specialists in the long term. Results of discussions among subjects involved indicate that reform of the court expert function is depend on the on the deeper analysis of the issue. Solution of this issue leading to improvement of the current state depends on series of synergetic actions in legislation field, organization field and technological field.

Keywords: geodesy and cartography court experts, cadastre of real estate, cooperation with courts, cooperation with cadastral registries, legislation amendment proposals

Úvod

Znalecká činnosť má v spoločnosti svoje nenahraditeľné miesto. Vykonávajú ju skúsení odborníci v danej oblasti zapísaní do zoznamu znalcov, ktorý spravuje Ministerstvo spravodlivosti SR (ministerstvo). Pokles záujmu o činnosť znalca v odbore geodézia a kartografia je dlhodobý a v odborných kruhoch kriticky diskutovaný. Výsledky rokovaní zainteresovaných strán ukazujú, že ozdravenie znaleckej činnosti v tomto odbore je podmienené hlbšou analýzou stavu vecí. Riešenie, ktoré má viesť k ozdraveniu stavu, predpokladá sériu synergických opatrení v legislatívnej oblasti, organizačnej oblasti i technologickej oblasti.

Príspevok rozoberá súčasný spoločensky nežiaduci úbytok znalcov v odbore Geodézia a kartografia (ďalej iba GaK). Sumarizuje odovzdané skúsenosti činných aj bývalých znalcov, formuluje podstatu problémov, sústreďuje návrhy novelizácie súčasnej právnej úpravy v legislatívnej oblasti a analyzuje kompetencie participujúcich strán.

1. Odbor znaleckej činnosti Geodézia a kartografi

Účelom znaleckej činnosti je zabezpečiť fundované, odborné posudzovanie stavu vecí, ktoré sú predmetom konania pred orgánmi verejnej moci (najčastejšie na súdoch), pre orgány činné v trestnom konaní, pre orgány inej verejnej moci a v súkromnej sfére. Znalecká činnosť je organizovaná v odboroch. Znalci z odboru geodézia a kartografia (15 00 00) sú rozčlenení do dvoch odvetví:

- 15 01 00 - Geodézia
- 15 02 00 - Kartografia a fotogrametria

1.1 Zázpis do zoznamu znalcov

Znalecká činnosť je organizovaná a zastrešovaná ministerstvom. V rámci svojich kompetencií ministerstvo zabezpečuje evidenciu znalcov, ich menovanie a odvolávanie, ako aj kontrolu ich výkonu. Znaleckú činnosť, podmienky výkonu znalectva, práva a povinnosti znalcov upravuje Zákon Národnej rady (ďalej iba NR) Slovenskej republiky č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej iba zákon o znalcoch). Vyhláška ministerstva č. 490/2004 Z. z., ktorou sa zákon o znalcoch vykonáva (ďalej iba vyhláška č. 490/2004) podrobnejšie rozvádza podmienky zápisu do zoznamu znalcov, rozsah a obsah odbornej skúšky a vedenie denníka znalca.

Pre zápis do zoznamu znalcov v odbore geodézia a kartografia sa vyžaduje bezúhonnosť, spôsobilosť na právne úkony, mať ukončené vzdelanie v tomto odbore, aspoň 7 rokov praxe a vlastniť materiálne vybavenie postačujúce na výkon činnosti. Podmienkou je tiež úspešne absolvovať skúšku tzv. odborného minima a zložiť odbornú skúšku.

Odborné minimum zahŕňa všeobecné informácie o spôsoboch a postupoch výkonu znaleckej činnosti a prehľad s tým súvisiacich právnych predpisov, pozostáva z písomnej a ústnej skúšky.

Odborná skúška sa obsahovo veľmi nelíši od skúšky na získanie osobitnej odbornej spôsobilosti na výkon vybraných geodetických a kartografických činností podľa Zákona NR SR č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii v znení neskorších predpisov (ďalej iba zákon č. 215/1995). Navyše sú skúmané a hodnotené aj ľudské predpoklady pre výkon znaleckej činnosti, čo vyplýva z náročnosti práce znalca. Komunikatívnosť, trpezlivosť, dôslednosť a nekonfliktnosť sú pre znalca nevyhnutné. Odbornú skúšku vykonáva uchádzač o znaleckú činnosť pred trojčlennou komisiou, pričom jedným členom je zástupca ministerstva. Zisťujú sa vedomosti a praktická pripravenosť pre výkon znaleckej činnosti.

Úspešný žiadateľ zloží verejne na ministerstve sľub, ktorý potvrdí podpisom v knihe sľubov znalcov.

1.2 Znalecká činnosť a podnikanie

Podľa zákona o znalcoch platí, že výkon znaleckej činnosti nie je podnikaním podľa Obchodného zákonníka ani podľa živnostenského zákona. Má charakter vedľajšej činnosti. Spôsob určenia výšky odmeny a náhrady súvisiacich hotových výdavkov za znalecké úkony, ktoré znalec vykonáva pre súdy alebo iné orgány verejnej moci, stanovuje Vyhláška ministerstva č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov (ďalej iba vyhláška 491/2004). Pokiaľ znalec vykonáva znaleckú činnosť v súkromnej sfére na základe dohody napr. pre komerčné poisťovne, hypotekárne obchody, pre občanov v rámci predchádzania súdnych sporov alebo na účel katastrálneho konania, spôsob ohodnotenia závisí len od dohody zmluvných strán. Výška odmeny môže byť určená dohodou zmluvných strán, a ak sa nedohodnú, postupuje sa podľa vyhlášky 491/2004.

Činnosť znalec vykonáva prostredníctvom jednotlivých znaleckých úkonov. Najfrekvencovanejším úkonom je vyhotovenie znaleckého posudku. K iným úkonom patria písomné alebo ústne doplnenia k podaným znaleckým posudkom, odborné stanoviská, konzultácie alebo vyjadrenia. V prípade, že nemajú písomnú formu, sú podané ako výpovede a sú zapísané do zápisnice.

1.3 Znalecká činnosť a kataster nehnuteľností

V praxi sa viac ako 90% riešených prípadov v odbore geodézia a kartografia týka katastra nehnuteľností (ďalej len „kataster“). Početnosťou na druhom mieste riešené prípady súvisia s činnosťou v investičnej výstavbe.

Dôvody početnosti riešených prípadov v katastri sú dané jeho historickým vývojom. Kataster predstavuje rozsiahle dielo, ktoré je budované niekoľko desaťročí. Zahŕňa v sebe obsah starších evidencií, na ktoré nadviazal. Do dnešného katastrálneho operátu sa tak preniesli spolu s ich obsahom aj ich nedostatky, nepresnosti a chyby. Staršie evidenčné nástroje (Pozemkový kataster, Železničná kniha, Pozemková kniha, Evidencia pozemkov, Jednotná evidencia pozemkov, Evidencia nehnuteľností) mali rozdielne pravidlá evidencie, t.j. postupy vykonávania zápisov pozemkov, ich určovacích znakov, vlastníckych práv a ich obmedzení. Prevzaté údaje, ako aj mapy týchto starších operátov, kvalitu dnešného katastra znižujú, sú však potrebné, pretože vyplňajú „prázdne miesta“ v chýbajúcich – neúplných údajoch katastra.

Odborná druhosť prác znaleckej činnosti je závislá od právneho charakteru podania (žaloby) a od požiadaviek kladených súdom na ich vybavenie. Podané návrhy z oblasti katastra sú spravidla orientované na (Hudecová a Špaček, 2011):

- určenie vlastníckej hranice nehnuteľnosti,
- reálnu deľbu nehnuteľnosti,
- určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti,
- riešenie sporov v susedských vzťahoch,
- obnovenie právneho stavu v teréne,
- preskúmanie vzniku vlastníckych práv k nehnuteľnostiam,
- umiestnenie stavby podľa stavebného konania,
- realizáciu stavby podľa projektovej dokumentácie,
- iné.

Zisťovanie údajov o pozemku pre geodeta predstavuje skúmanie listinných a mapových podkladov, na základe ktorých bol do dobovo platného operátu vykonaný zápis pozemku, jeho určovacích znakov, vlastníckych práv a ich obmedzení. Skúmajú sa všetky dostupné staršie podklady, aby sa zrekonštruoval postup zápisu práv k nehnuteľnosti a presnosť a úplnosť zákresu priebehu hraníc a vylúčili sa možné chyby. Identifikuje sa zákres pôvodnej nehnuteľnosti v grafických podkladoch, ktorými môžu byť staršie mapové operáty, geometrické plány, prídellové plány a iné. Skúmajú sa listiny preukazujúce vlastnícke a iné práva, lustrujú sa zápisy v pozemkovoknižných vložkách a prídellových listinách. Nie vždy postačuje zisťovať údaje o pozemku z podkladov dostupných na správe katastra. Napr. pre prídeltcov pôdy z pozemkovej reformy po roku 1945, ktorých vlastníctvo nie je zapísané v pozemkovej knihe, je potrebné vyhľadať prídellový operát v štátnych archívoch. Rozdielnosť účelu, obsahu a technických parametrov mapovacích kampaní, ktorá vyplývala z dobovo platných predpisov, v praxi predstavuje prítomnosť viacerých geodetických súradnicových systémov (bezprojekčný, stereografický, valcový, S-42, S-JTSK, JTSK03), máp rôznej podrobnosti, mierky a presnosti. Technologické postupy obnovy a aktualizácie starších operátov, ktoré odpovedali technickým možnostiam doby a nakoniec všadeprítomný omylný človek, to všetko sú dôvody, prečo kvalita údajov o geometrickom a polohovom určení nehnuteľností nezodpovedá súčasným požiadavkám. Mnohé katastrálne mapy

nevyhovujú presnosťou dnešným požiadavkám, ako aj súladom so stavom v teréne. Polohové a geometrické určenie hraníc parciel, ktoré sú zobrazené v mapách bez matematického základu (krokárske mapy, náčrty bez mierok, a pod.), môžeme vykonať len s presnosťou limitovanou technickým parametrom ich vzniku.

Pre znalca z oblasti katastra nehnuteľností predstavuje riešenie každého prípadu postupnosť nasledovných činností (Ištvánffy, 2002):

- preštudovanie súdneho spisu,
- obhliadka nehnuteľnosti,
- štúdium podkladov na správe katastra (predchádzajúce merania, listinné dokumenty a pod.), príp. v Ústrednom archíve geodézie a kartografie alebo štátnych archívoch,
- komisionálne rokovanie s účastníkmi konania,
- meračské práce vo dvoch fázach (zameranie skutočného stavu, analýza vytyčovacích prvkov, prípadne spracovanie záznamu podrobného merania zmien a geometrického plánu a finálne práce, napr. vytýčenie hranice),
- spracovanie grafickej časti posudku,
- spracovanie vlastného znaleckého posudku,
- aktívna účasť na súdnom pojednávaní,
- prípadne ďalšie rokovania so sudcom.

1.4 Odmena za znaleckú činnosť

V minulosti sa znalecká činnosť nevykonávala s cieľom vysokého zárobku, ale predovšetkým ako činnosť, ktorou uznávaný odborník demonštruje svoju schopnosť riešiť sporné prípady. Pravdepodobne určitými pozostatkami z minulosti sú ustanovenia vyhlášky 491/2004, ktorá hodinovú sadzbu za výkon znaleckej činnosti stanovuje na 13,24 €.

S výkonom znaleckej činnosti jednoznačne súvisí vznik výdavkov na strane znalca. Zákon o znalcoch umožňuje znalcovi požadovať náhradu iba za hotové, tzn. vynaložené výdavky, ktoré majú byť primerané a účelné.

2. Problémy znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografi

2.1 Zjednodušenie postupov pre získanie odbornej skúšky znalca

Súčasný obsahové vymedzenie odboru Geodézia a kartografia i jeho dvoch odvetví a úvahy o modifikácii tohto vymedzenia sú predmetom už dlhšej diskusie odborníkov. Najmä je kriticky hodnotená skutočnosť, že síce z hľadiska početnosti už dlhodobo je dominantnou množinou znaleckých aktivít tohto odboru oblasť katastra nehnuteľností, ale táto skutočnosť nie je reflektovaná v terminológii odboru a odvetví (Horňanský, 2010).

Navrhujeme zmeniť členenie znaleckého odboru GaK tak, aby zohľadňovalo súčasnú reálnu druhovosť prác znalcov v tomto odbore. Zároveň vychádzame z porovnania požiadaviek na získanie odbornej spôsobilosti znalca a požiadaviek na získanie osobitnej odbornej spôsobilosti na výkon vybraných geodetických a kartografických činností podľa zákona č. 215/1995. Členenie znaleckého odboru GaK, ktoré by korešpondovalo s výkonom vybraných geodetických činností, by následne umožnilo pristúpiť k zjednodušeniu súčasných postupov

pre získanie odbornej skúšky znalca, napríklad jej nahradením skúškou na získanie osobitnej odbornej spôsobilosti.

Návrh, ktorý je v súčasnosti pripomienkovaný rezortom GaK a Komorou geodetov a kartografov (KGK), je nasledovný:

Členenie odboru 15 00 00 - Geodézia a kartografia a jeho náplň:

Odvetvie: 15 01 00 – Geodézia

Odvetvie Geodézia pokrýva problematiku geodetických základov, zriaďovanie a aktualizácia geodetických bodov (vrátane bodov hraníc správnych celkov), budovanie lokálnych geodetických sietí, inžinierskej a priemyselnej geodézie, fotogrametrie a diaľkového prieskumu Zeme, pozemného, leteckého a satelitného laserového skenovania.

Odvetvie: 15 02 00 – Kataster

Odvetvie Kataster pokrýva problematiku katastra nehnuteľností, pozemkových úprav, štandardizácie geografického názvoslovía a kartografie.

Návrhy do diskusie:

- a) **Premietnutie zmeny členenia znaleckého odboru GaK do prílohy č. 6 Inštrukcie č. 12/2005 Ministerstva spravodlivosti SR o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti a o súčinnosti pri jej kontrole, č. 19292/2004-53;**
- b) **Nahradiť postupy pre získanie odbornej spôsobilosti znalca skúškou na získanie osobitnej odbornej spôsobilosti podľa zákona č. 215/1995.**

2.2 Výška znaleckej odmeny

Odmena pre znalca je nevyhnutná, ak má štát garantovať vysokú kvalitu jeho činnosti. Znalec je v súčasnosti oceňovaný za svoju prácu hodnotou na úrovni stredoškolského vzdelania geodeta (13,24 €). Priemerná hodinová sadzba komerčného geodeta s odbornou spôsobilosťou overovať výsledky vybraných geodeticko-kartografických činností podľa zákona č. 215/1995 je 19,92 – 26,56 € (600-800 Sk)(Hornanský, 2010). Takto nastavené hodinové sadzby komerčných geodetov korešpondujú s potrebou primeraného finančne náročného prístrojového vybavenia a musia byť určujúce aj pre stanovenie hodinovej sadzby pre výkon znalca v odbore geodézia a kartografia.

Niektoré znalecké úkony sú odmeňované paušálne. Napr. vyhláška 491/2004 stanovuje výšku paušálnej odmeny za prevzatie a prvotné oboznámenie so spisom na sumu 19,92 €. V prípade spisov väčšieho rozsahu, kedy skutočný čas potrebný na ich preštudovanie predstavuje aj viac dní, je táto odmena nedostatočná.

Návrhy do diskusie:

- a) **Zvýšiť jednotkovú cenu za znalečné;**
- b) **Paušálnu odmenu za prevzatie a prvotné oboznámenie so spisom alternatívne korigovať vo väzbe na rozsah (napr. počet strán) spisu.**

2.3 Náhrada za vynaložené výdavky, záloha

Zákon formou demonštratívneho výpočtu spresňuje najčastejšie sa vyskytujúce výdavky a to tak, že medzi ne zaraďuje rôzne poplatky, vynaložené cestovné výdavky spojené najmä s obhliadkou predmetu znaleckej činnosti alebo účasťou na úkone orgánu verejnej moci, ďalej

telekomunikačné výdavky, výdavky za kopírovacie alebo iné reprografické služby, výdavky spojené s činnosťou konzultanta, výdavky za odborné podklady, preklady, odpisy alebo výpisy z verejných registrov. Takýto výpočet výdavkov však vytvára priestor pre svojvoľné a neopodstatnené zásahy súdnych úradníkov pri kontrole vyúčtovania daňového dokladu znalca, ktorý zníži výšku finančnej čiastky požadovanej znalcom aj o viac ako 50%. Ako dôvod uvedie nedostatky, pričom za nedostatky môžu byť (Horňanský, 2010) označené použitie súkromného motorového vozidla, nadsadený počet vyúčtovaných hodín za preštudovanie súdneho spisu, odmena pre pomocného merača alebo aj zle vyhotovený znalecký posudok.

Navyše v neprospech znalcov svedčí aj skutočnosť zlej platobnej disciplíny súdov alebo iných objednávateľov zo štátnej sféry, v dôsledku čoho sa konečné vyúčtovanie od odovzdania znaleckého posudku oddaľuje aj o viac ako 5 rokov.

Návrhy do diskusie:

- a) Zabezpečiť aby pri vyúčtovaní výdavkov použitie auta na cestu spojenú s geodetickým meraním nebolo súdnym úradníkom spochybnené, rovnako ako aj odmena pre pomocného merača;**
- b) Zohľadniť potrebu štúdia dokumentovaných materiálov v miestach mimo trvalého pracoviska znalca a mimo lokalizácie spornej nehnuteľnosti, ako aj potrebu niekedy aj opakovane geodeticky merať predmetnú nehnuteľnosť;**
- c) Prehodnotiť, či by obmedzenie pôsobnosti znalca na niekoľko okresov (resp. podľa územnej pôsobnosti súdov) znížilo cestovné výdavky)?**

2.4 Spolupráca znalca so súdom, uznesenie o ustanovení za znalca

Súd ustanovuje znalca uznesením, ktoré obsahuje aj naformulované otázky, na ktoré znalec pri vypracovaní znaleckého posudku odpovedá. V praxi sa súdy v dôsledku nedostatočných odborných vedomostí a skúseností uchylujú k všeobecnej formulácii otázok pre znalca, ktorá nie je postačujúca a vyžaduje doplnenie. Každý jednotlivý prípad vykazuje svoje osobitosti, k formulovaniu úlohy znalca treba pristupovať individuálne. Je vhodné, aby súd pred formulovaním otázok prekonzultoval danú problematiku so znalcom, a tak sa vyhol následným nejasnostiam, nákladom a zbytočnému predlžovaniu konania.

Ďalším negatívnym javom je neprimerane nastavená časová lehota na spracovanie znaleckého posudku. Prax ukazuje, že lehota na spracovanie aj toho najjednoduchšieho posudku je vždy dlhšia ako stanovených tridsať dní. Súdy nemajú prehľad o „vyťažnosti“ znalcov, najmä o činnosti znalca mimo konaní pred súdom a neakceptujú požiadavky na posun termínu spracovania posudku z dôvodu rozsahu prác. Napriek tomu, ak aj vezmú na vedomie fakt, že posudok bude vyhotovený s viacmesačným meškaním, lehota sa stanoví na 30 dní. Zbytočná korešpondencia o predĺženie termínu na vyhotovenie posudku znalca zbytočne zaťažuje.

Určitém riešením zlej platobnej disciplíny súdov (oddaľovanie konečného vyúčtovania) by mohlo byť vyplatenie zálohy. Výšku paušálnych preddavkov dnes nie je možné určiť. Navyše môže prijatie zálohy pôsobiť aj kontraproduktívne, napr. v prípade odstúpenia strany zo súdneho sporu, kedy je zálohu potrebné v plnom rozsahu vrátiť.

Riešením môže byť, že v konaní pred orgánom verejnej moci bude primeranosť preddavku posúdená. Zároveň vzniká priestor pre formulovanie otázok a dohodnutie lehoty na vypracovanie posudku. V prípade, že by nedošlo k dohode vo výške preddavku alebo stanoveniu lehoty, znalec by mal mať právo posudok odmietnuť.

Návrhy do diskusie:

- a) Ešte pred vydaním uznesenia o ustanovení za znalca zakotviť zásadu dohody/diskusie súdu so znalcom, ktorej výsledkom bude obojstranný súhlas s formuláciou otázok, s výškou zálohy a termínom vyhotovenia posudku;
- b) Rozšíriť možnosť odmietnutia vykonať znalecký posudok napr. v prípade ak nedošlo k dohode súdu a znalca o výške zálohy a termíne spracovania posudku; v prípade, že znalec žiadal o osobnú ochranu pred spornou stranou a bola mu odmietnutá; v prípade zaneprázdnenosti, ako aj v prípade dovolenky;
- c) Ponúknuť sudcom školenie v oblasti katastra.

2.5 Spolupráca znalca so správou katastra

Súčinnosť znalca so správou katastra je neodmysliteľná a to nielen pre znalcov z oblasti katastra nehnuteľností. Za dobrú spoluprácu môžeme považovať neobmedzený vstup do dokumentácie v úradných hodinách, promptné zabezpečenie opravy chyby v katastri, overenie GP v lehote určenej zákonom, poskytnutie iných informácií týkajúcich sa údajov katastra.

V praxi sú známe prípady zamietnutia prístupu do zbierky listín, poskytnutie vektorových podkladov bez informácie o ich kvalite, poskytnutie netransformovaných rastrových podkladov, oddiaľovanie rozhodovania o oprave chýb v katastri nehnuteľností.

Rôznorodosť a časová náročnosť znaleckej činnosti z oblasti katastra nehnuteľností vyžadujú dobrú organizáciu práce, aby sa znalcovi minimalizovali náklady. Prístup znalca k potrebným podkladom zo správy katastra by preto nemal byť obmedzený na stránkové hodiny. Rovnako predlžovanie opravy chyby v katastri pre znalca predstavuje časové straty, ktoré majú za následok administratívu a posúvanie termínov spracovania posudku.

Návrhy do diskusie:

- a) Zabezpečiť prednostný vstup do dokumentácie správy katastra bez obmedzení úradných hodín, ako aj prednostné poskytovanie iných služieb;
- b) Legislatívne upraviť vstup a vjazd znalca na cudzie nehnuteľnosti.

2.6 Vzdelávanie znalcov

S rozvojom spoločnosti sa stupňujú aj nároky na kvalitu a korektnosť práce geodetov a kartografov. Priebežné vzdelávanie, a to nie len v oblasti katastra je nevyhnutné. Menia sa technológie a postupy merania, zdokonaľuje sa spracovanie katastrálneho operátu. Odborná prax signalizuje, že vzdelávanie geodetov, a teda aj znalcov nekorešponduje s potrebou. Za negatívne možno označiť aj neprehľadnosť aktov riadenia vydaných Úradom geodézie, kartografie a katastra SR a absenciu nosných technických predpisov na úseku katastra.

Návrhy do diskusie:

- a) Hľadať spôsoby zastrešenia znalcov, napr. komorou (Komora znalcov alebo Komora geodetov a kartografov), následne zabezpečiť ich pravidelné vzdelávanie.

Záver

Aplikačná prax už dlhší čas signalizuje, že podmienky výkonu znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia nie sú dobré. Odmeňovanie dostatočne nezohľadňuje potrebu rozsiahlych a náročných vedomostí znalca v spojení s časovou náročnosťou prác a s potrebou prístrojového vybavenia nevyhnutného na vykonávanie geodetických a kartografických činností (Hudecová a Špaček, 2011). Nezaujem o výkon znaleckej činnosti nemožno geodetom a kartografom vyčítať.

Pre úspešné ozdravenie znalcstva v našom odbore je potrebné sa sústrediť na všetky pomenované problémy s rovnakou dôležitosťou. Pokiaľ sa nevykonajú potrebné legislatívne zmeny, nezabezpečí sa vzdelávanie a školenia znalcov, sudcov, súdnych úradníkov a pracovníkov správ katastra, synergický efekt sa nedostaví, nepovedie k celospoločensky požadovanému cieľu, t. j. aby problematika znaleckej činnosti v odbore geodézia a kartografia legitímne zaujala v našej spoločnosti svoju nenahraditeľnú a nezastupiteľnú pozíciu.

Zoznam bibliografických odkazov

- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 490/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch.
- Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov.
- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii v znení neskorších predpisov.
- HUDECOVÁ, Ľ. a ŠPAČEK, Š.: Byť či nebyť znalcom v odbore geodézia a kartografia. In *Slovenský geodet a kartograf*, Bratislava, ročník 16, 2011, č. 2, s. 12-14.
- HORŇANSKÝ, I. 2010: Súdnoznalecká činnosť a geodézia, kartografia a kataster nehnuteľností. In *Geodetický a kartografický obzor*, Praha, ročník 56/98, 2010, č. 5, s. 103-109.
- IŠTVÁNFFY, I. : Znalci z odboru geodézie a kartografie v SR. *Geodetický a kartografický obzor*, Praha, ročník 48/90, 2002, č. 3, s. 59 - 61.

ZNALECTVO V ODBORE GEODÉZIA A KARTOGRAFIA

Ing. Yveta Strhanová

znalec z odboru geodézia a kartografia

e-mail: yveta.strhanova@satronet.sk

V súčasnej dobe prináša znanectvo v odbore Geodézia a kartografia pre znalcov v tomto odbore pozitíva aj negatíva.

Pozitíva znaleckej činnosti

Za pozitívum môžeme považovať to, že vzhľadom na nedostatok znalcov precestujeme a spoznáme veľa nových miest. Ja osobne som za posledných 18 až 24 mesiacov navštívila 28 okresov – správ katastra. Tiež za pozitívum možno považovať, že sa stále máme čo učiť, nakoľko na každej správe katastra je operát, ktorý tvorí podklad k vypracovaniu znaleckých posudkov, odlišný. S tým súvisí vyhľadávanie príslušnej literatúry na sústavné samovzdelávanie v problematike, ktorú riešime. Zároveň návštevou toľkých správ katastra sa stretávame s rôznymi názormi na spracovanie a vyhotovenie geometrických plánov a iných geodetických prác. Našťastie musím konštatovať, že pracovníci správ katastra sú milí a ústretoví, a to aj napriek ich veľkej pracovnej zaneprázdnenosti.

Negatíva znaleckej činnosti

Za negatívum považujem hlavne financie. Náklady a ich včasné nepreplatenie pri vypracovaní znaleckého posudku sú pre znalca likvidačné. Pri jednom znaleckom posudku v oblasti katastra nehnuteľností musí znalec:

- Vycestovať dva až trikrát pre údaje na príslušnú správu katastra;
- Dvakrát vycestovať na miesto samé do terénu, kde vykoná meranie s ďalšou osobou geodetom. Ďalšia osoba je nevyhnutná - jeden vykonáva meranie za strojom, druhý chodí so zrkadlom, dvaja spolu vykonávajú kontrolné meranie dĺžok pásmom a po spracovaní merania spoločne vytýčia lomové body vlastníckej hranice. Pomocného merača znalec zaplatí zo svojich finančných prostriedkov.
- Viackrát vycestovať na správu katastra. V 95 % je výsledkom znaleckého dokazovania vyhotovenie geometrického plánu, prípadne vytyčovacieho náčrtu. Geometrický plán musí znalec na príslušnej správe katastra zakresliť ceruzkou do katastrálnej mapy a odovzdať na úradné overenie. V prípade, ak úradný overovateľ nájde chybu v geometrickom pláne, tento musí znalec opraviť, čiže docestovať, geodetický plán prevziať, v kancelárii opraviť a znova odovzdať na úradné overenie.

Za chybu môže byť zo strany úradného overovateľa označená skutočnosť vyplývajúca z mierne odlišného názoru na technické predpisy (napr. doplnenie poznámky, doplnenie niektorých omerných mier ...). Vzhľadom na skutočnosť, že v geodézii sa nám v období dvoch – troch rokov často menia predpisy a usmernenia, sú rozdielne názory úradných overovateľov pochopiteľné. Po úradnom overení si znalec geometrický plán na správe katastra prevezme.

Pri väčších vzdialenostiach miesta výkonu znaleckej činnosti a príslušnej správy katastra (nad 100 km) musí znalec vynaložiť nemalé finančné prostriedky na benzín. Podmienkou na

cestovanie autom je pridelený súhlas od príslušného súdu na použitie vlastného motorového vozidla na cestu nevyhnutnú pri výkone znaleckej činnosti. Meranie ani vytyčenie sa bez auta vykonať nedajú, nakoľko autobusom by znalec – geodet (aj s meračom) neodniesol všetky potrebné prístroje a pomôcky. Taktiež cestovanie na správu katastra autobusom by pri súčasnom autobusovom a vlakovom spojení trvalo aj dva dni (napr. nie je priamy spoj naspäť – je nutné prestupovať, v popoludňajších hodinách nie je žiadne spojenie).

No a nakoniec sú tu ešte ďalšie nemalé náklady v podobe kolkových známok, ktoré znalec prikladá k úradnému overeniu geometrických plánov, za poskytnuté údaje katastra, za údaje katastra pri vytyčovacom náčrte. Zároveň sú tu náklady spojené s poštovným, zakúpením papiera, náplní do tlačiarň. Napriek skutočnosti, že príslušný súd vyberie zálohu na vypracovanie znaleckého posudku od účastníkov konania, ani táto záloha nie je po odovzdaní znaleckého posudku znalcom vyplatená. Znalec si síce môže žiadať od zadávateľa – súdu vyplatenie zálohy vopred, avšak to neznamená, že mu bude v skutočnosti vyplatená – zostáva len priznaná.

Ako ďalšie negatívum považujem termíny. Pri nedostatku znalcov nie je fyzicky možné plniť požiadavky súdov za nimi určených termínov. Bežný termín zadaný súdom na vypracovanie znaleckého posudku je 30 až 60 dní.

V ideálnom prípade, ak by mal znalec prijatý jeden spis na vypracovanie znaleckého posudku musí vykonať tieto činnosti v časovom horizonte:

- Naštudovanie spisu, príprava pre vyhľadanie údajov na katastri, návšteva katastra – cca 2 týždne vzhľadom na úradné hodiny katastrov pre geodetov.
- Zaslanie účastníkom konania výzvu na vykonanie merania cca 10 dní pred meraním.
- Vykonanie merania, výpočet merania. Vyhotovenie podkladov zo starších geometrických plánov, mapovania, vektorizácia mapových podkladov, matematické predpísanie záznamov podrobného merania zmien geodetickými metódami do merania, transformácie miestnych súradnicových systémov geometrických plánov, transformácia S-JTSK geometrických plánov, transformácia GPS meraní pri geometrických plánoch, transformácia číselnej, nečíselnej vektorovej katastrálnej mapy, transformácia vektorizácie – všetko do systému JTSK03. Ak sa dajú jednotlivé lomové body zo spomínaných podkladov ľahko identifikovať na súčasný zameraný stav, je čas strávený týmito výpočtami min. 1 týždeň.
- Ako ďalšie je vyhotovenie geometrického plánu, záznamu podrobného merania zmien, vyhotovenie výmennej grafickej informácie transformovanej, v JTSK03, vyhotovenie formátu XML – časovo 1 týždeň.
- Vytýčenie na mieste samom – oznámenie o vytýčení – 10 dní.
- Odovzдание geometrického plánu na overenie a úradné overenie min. 2 týždne (overenie – 7 pracovných dní).

Nevyhnutný čas spolu na jeden znalecký posudok – minimálne 8 až 9 týždňov.

Ak znalec termín zadaný súdom nevie dodržať, musí požiadať o predĺženie termínu. V prípade ak znalec rok, dva sústavne má rozpracovaných 25 až 30 znalectiev, je potrebná komunikácia – **písanie príspevov na súdy**. Zároveň je potrebné, ak o to príslušný súd požiada, zaslať vyjadrenie, dostaviť sa na pojednávanie. Uvedené rieši znalec 1 až 2 dni v týždni.

V prípade, ak je znalec veľmi pracovne zaťažený a odmietne vykonanie znaleckého úkonu, súd (nemá inú možnosť) predĺži znalcovi vypracovanie znaleckého posudku zo 60 dní na 90, s tým, aby znalec požiadal po tomto termíne o predĺženie vypracovania znaleckého posudku. Znalec vopred však oznámil súdu, že môže posudok vyhotoviť o 9 až 12 mesiacov.

V niektorých prípadoch môže potom nastať situácia, že po tretej žiadosti o predĺženie vypracovania znaleckého posudku, už znalcovi súd (vyšší súdny úradník) termín nepredíži a po 7 mesiacoch dostane znalec pokutu, že neodovzdal posudok včas.

V podstate tí znalci, ktorí sú ešte ochotní vykonávať znaleckú činnosť za sťažených podmienok - bez výplaty znalečného, sú potrestaní a zviazaní zaplatením pokuty, preto, že nie sú fyzicky schopní odovzdať znalecký posudok včas. V podstate sa nedá sústavne komunikovať so súdmi (písať prípisy), komunikovať so správami katastra (dohadovať si termíny, nakoľko znalci sú vybavovaní do poradia ako ostatní geodeti) a vykonávať 5 dní v týždni odbornú činnosť na znaleckom posudku.

Tiež za negatívum považujem nepriznanie znalečného v plnej uplatnenej výške vyššími súdnymi úradníkmi. Chápeť, ak sa voči výške znalečného odvolá účastník konania. Nechápeť však ako môže vyšší súdny úradník s právnickým vzdelaním napr. porovnaním môjho grafického náčrtu a grafického náčrtu iného znalca určiť, koľko som potrebovala hodín na jeho vypracovanie. Stále sú naše grafické výsledky chápané ako jednoduché obrázky, bez toho, aby "netechnik" vedel posúdiť koľko hodín bolo potrebných na vypracovanie grafickej prílohy.

Tiež sú nepochopiteľné niektoré odôvodnenia uznesení o znalečnom, v ktorých je uvedené ako si znalec neoprávnene vyúčtoval znalečné a nakoniec je znalečné upravené o pár centov, prípadne 1-2 eurá. Aj napriek tomu, že mám priznané v 90 % znalečné tak, ako som si ho uplatnila, voči nezmyselnému kráteniu podávam odvolania, v ktorých som úspešná. (Uvedené robím hlavne z dôvodu, že som mala prípad v čase, keď som ešte odvolanie nepodávala: Účastníci konania mi pri znaleckom úkone – ďalšom meraní na mieste samom vytkli, že som sa chcela pri vyúčtovaní obohatiť. Až sudca im vysvetlil, že sa pomýlil vyšší súdny úradník - jedna strana znaleckého posudku bola pre neho málo farebná, aby som si ju mohla účtovať ako farebnú.).

Musím konštatovať, že krátenie znalečného je vykonané vždy tými istými vyššími súdnymi úradníkmi. ***Znalec v odbore geodézia a kartografia v priemere pracuje min. 3 - 4 krát násobne viac hodín na znaleckom posudku ako si uplatní. Z účtovaných hodín má zrazené percentá, že nestihol vypracovať posudok včas (aj keď o tom súd informoval), je potrestaný, že je málo znalcov. Vyplatenie znalečného vidí na účte v lepšom prípade po roku, v horšom o 5 až 10 rokov.***

Nevyplatené znalečné, krátke termíny na vypracovanie znaleckého posudku (z dôvodu malého počtu činných znalcov) a vyrubovanie pokút znalcom, úprava a nepriznanie znalečného zo strany niektorých vyšších súdnych úradníkov v súčasnej dobe sú odradzujúcim faktorom pre geodetov, ktorí by chceli vykonávať znaleckú činnosť v odbore geodézia a kartografia.

Príspevok nebol lektorovaný

PREČO SOM SKONČIL SO SVOJOU ČINNOSŤOU ZNALCA Z ODBORU GEODÉZIA A KARTOGRAFIA?

Ing. Vladimír KUPČO

bývalý znalec z odboru geodézia kartografia

Znalca z odboru geodézia a kartografia som robil v rokoch 1965 - 1985. Ročne som urobil približne 4 - 5 znaleckých posudkov. Boli to prevažne spory o priebehu hranice na záhradách a obyčajne v tých prípadoch, keď bolo potrebné postaviť nový plot. Boli prípady, keď spor medzi dvoma susedmi bol o 5 cm (polohopisný rozmer priebehu hranice). Vytýčenie takejto spornej hranice na základe nečíselných máp bola nezmyselná úloha. Často som musel presvedčať sudcu, aby takúto žalobu zamietol. Pracoval som väčšinou so sudcami staršími, ktorí mali znalosti z katastra; s týmito sudcami bola dobrá spolupráca a vedel som sa s nimi dohodnúť na termínoch spracovania znaleckého posudku. Zaujímavé bolo, že riešenie týchto sporov netrvalo tak dlho ako teraz a aj znalečné bolo vyplácané pomerne rýchlo. Znalečné bolo dlho diskutovaná téma - preštudovanie spisu 5,- Kčs (vtedajšia mena), 1 hod. cesta autobusom alebo vlakom alebo pešo 5,- Kčs za hodinu, čo bolo aj vtedy pre znalca ponížujúce a samotné meranie a vyhotovenie znaleckého posudku 25,- Kčs za hodinu. Pritom každý znalec musel samozrejme aj vtedy skúmať mapový aj písomný operát katastrálny aj pozemkovoknižný, hrabať sa v archívoch a samozrejme nevykazovať ani všetky odpracované hodiny. Mnohokrát bolo potrebné ísť so sudcom do terénu na samotné miesto sporu, aby sa sudca v teréne presvedčil, ako má optimálne rozhodnúť o spore. Súdny však pravdepodobne vtedy nemali časovo limitované skončenie sporov a spor od podania do rozhodnutia trval niekedy aj dva roky. Ku cti starším sudcom treba povedať to, že znalcovi rozhodli vyplatiť znalečné hneď po dodaní znaleckého posudku. S mladšími sudcami sme viackrát konzultovali sporné prípady a po niekoľkých rokoch aj oni vnikli do tajov katastra. V sedemdesiatych rokoch bola práca znalca nedocenená a vrchol bol, keď som robil znalecký posudok pre vtedajší Mestský súd v Košiciach. Ani po dvadsiatich rokoch som nedostal znalečné. Keď som bol predvolaný na pojednávanie do Košíc, s potvrdením, že mám riadnu dovolenku a s potvrdením o svojej priemernej mzde, dostal som od súdu písomné vyrozumienie, aby som si ušľú mzdu a cestovné vymáhal od sporiacich sa stránok. Vtedy bola vymožitelnosť práva nulová. Nevie, či by bol ministerský úradník spokojný, keby dostal svoju mzdu od zamestnávateľa o mesiac, dva alebo tri mesiace neskôr. (Dnes je situácia iná a ministerka spravodlivosti sa snaží tieto neprávosti odstrániť.) Po týchto skúsenostiach som nasadol na rýchlik a odniesol som pečiatku znalca naspäť na Krajský súd v Košiciach, po čom som sa konečne začal cítiť ako slobodný človek. A ešte niečo: keď sa znalcovi z rôznych príčin nepodarilo vyhotoviť znalecký posudok, sudcovia sa znalcovi vyhrážali uložením pokuty.

Prečo sa nehrnú mladí katastrálni odborníci - špecialisti do znaleckej činnosti?

Veľmi jednoduchá odpoveď. V dnešnej uponáhľanej dobe potrebuje aj mladý geodet za pomerne zložitú prácu slušnú a primeranú odmenu. Keď podniká, musí mať prístrojové vybavenie na úrovni doby (minimálne v hodnote 20000 €). Musí si zobrať úver na kúpu prístrojového vybavenia, ktorý treba splácať, musí živiť svoju rodinu, musí platiť odvody, čiže potrebuje tzv. rýchle peniaze. Tie určite dostane od drobných objednávateľov geodetických prác najmä z oblasti katastra nehnuteľností v priebehu desiatich dní od

vyhotovenia zákazky, niekedy aj skôr. Je pravda aj to, že nie vždy, ale také je už podnikanie. Poznám prípad, že odberateľ - firma išla do konkurzu a geodet prišiel o 7000 € za vyhotovenú zákazku. A viete čo mi povedali niektorí mladí geodeti? - ***Nie, znalca nebudem robiť, je to veľmi zložitá náročná práca vyžadujúca osobitné vedomosti a skúsenosti z katastra nehnuteľností. Vždy po skončení znaleckého posudku získam o jedného nepriateľa viac, Znalecký posudok z katastra je slabo honorovaná činnosť, a nejaká iná práca „na prežitie“ sa vždy nájde.***

Ako ďalej? Úloha je na pleciach Ministerstva spravodlivosti SR a na súdoch, aby v každom okrese podchytili dvoch-troch geodetov - katastrálnikov, aby boli jasné pravidlá hry a aby táto náročná práca bola aj primerane ohodnotená. V poslednej dobe badať aj na Ministerstve spravodlivosti SR určité opatrenia, ktoré by mohli prispieť k zlepšeniu nedobrej situácie na tomto v súčasnosti „poli neoranom“.

Príspevok nebol lektorovaný